

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó közepén két íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg. Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő

Előfizetési és hirdetési díjak az erdélyi gazdasági egyesület pénztárához, a lapot illető egyéb levelezések az erdélyi gazd, egyesületi titkári hivatalához, Kolozsvárra ezimzendők.

Egy oldal hirdetés ára: 8 frt. Állandó hirdetőknél 6 frt.

Lapunk múltja és jövője.

Midőn az »Erdélyi Gazda« huszonhetedik évfolyamának jelen évi utolsó száma megjelenik, nem felesleges egy rövid visszapillantást tenni lapunk ez évi működésére.

Egy évvel ezelőtt a létező körülmények és hathatós indokok arra indították gazdasági egyesületünk igazgató-választmányát, hogy az addig hetenként megjelenő lapot, havi folyóirattá változtassa át. Ezen intézkedés indokaihoz járult az is, hogy ezáltal hivatalos lapját magasabb színvonalra emelhetni remélte és e tekintetben azt hiszem, hogy minden elfogulatlan ítélő, kit személyes rokon-, vagy ellenszenv nem vezérel, ha figyelmére méltatja a folyó évi havi füzeteket és azoknak minden ágra vonatkozó, mindig aktuális szakközleményeit — csak azt véleményezheti, hogy e feladatának: a tartalom magasabb színvonalra való emelésének, teljesen megfelelt. Mondhatjuk, hogy a terjedelem redukálását bőven kárpótolta a belső értékben való gyarapodás. Ha tekintetbe vesszük, hogy a beállott személyváltozások miatt a lap szerkesztését a lapfelügyelő-bizottság vezette, sőt némely időszakokban még a technikai összeállítás munkáját is kénytelen volt végezni, ami mindenesetre több munkát és fáradságot okozott, mint amennyit tiszteletből és az ügy iránti érdeklődésből bárkitől is — kivált ha az illetők majd mindenike már más irányú elfoglaltságával is tulterhelve volt — kívánni lehet, ugy részről csak a legmelegebb elismerést és leghálásabb köszönetemet nyilváníthatom a lapfelügyelő-bizottság mindenik tagjával szem-

ben, hogy a jelzett nehézség daczára is, a kitűzött feladatot oly fényesen oldották meg.

Miután azonban senkitől a mértéket meghaladó áldozatot, hosszabb időre igényelni nem méltányos: igazgató-választmányunk mostantól kezdve a szerkesztés vezetését — a lapfelügyelő-bizottság felügyelete alatt — egyletünk titkárára ruházta át, remélvén, hogy a bizottság eddigi önzetlen közreműködését a laptól ezután sem vonandja meg.

És most, midőn egyletünk titkára jelen számmal a lap szerkesztését átveszi, az ezutáni kezelés irányadásául röviden a jelen évi folyam modorát ajánlhatom. Igyekezék lapunkat ezután is egyletünk független, megbízható organumául fenntartani, minden politikai pártszinezettől menten tárgyalni az időszerű kérdéseket s ha olykor-olykor a gazdaközönség jogosult és indokolt kívánságai a fennálló törvények és intézkedések miatt nem is vétetnek azonnal figyelembe, ezeknek módosítására, változtatására vonatkozó nézetét kellő objektivitással vesse fel. Legyen azon, hogy az eddigi szakközlemények íróit, nemkülönben új munkatársakat is, előzékeny modorával az ezutáni munkálkodásra megnyerje. Figyelemmel kísérve a hazai szaklapok tartalmát, a fontosabb gazdasági eseményeket ismertesse meg, fő tekintettel legyen azonban a hazarészünket kiválóan érdeklő kérdésekre, melyeket mindig kimerítő előtanulmányozással és a tényleg gazdálkodással foglalkozóktól beszerzendő — gyakorlati kísérleteken alapult — vélemények igénybevételével szakértően és kimerítően tárgyaljon, mert mindenkor figyelembe veendőnek és az ítélethozatalnál mérlegelendőnek tartom, hogy a legcsalhatatlanabb elméleti tudáson alapuló nézettel szemben is, a gyakorlati eredmény a döntő, hisz e kettő csak egymást kiegészítve lehet üdvös! Nagyon gyakran, kivált a mai élelmes világban, megtörténik, hogy egy csalhatatlannak látszó közlemény nem egyéb: egy vagy más czikk terjesztését célzó reklámnál.

Ezeken kívül — mint előbb is érintettem — kiválóan vegye figyelmébe szűkebb hazarészünk gazdasági eseményeinek nyilván tartását: a czukorrépatermelés ügyét, a czukorgyárak mikénti prosperálását, a kendertermelési kísérlet akadályainak kitudását és még igen sok más aktuális kérdéseknek minden oldalról való megvilágítását, hogy a hiányokon okulva, azok elhárítására törekedhessünk.

Javasolja a már más helyen bevált új termelési ágak megkezdését, mint pl. a czirók-seprő termelés; figyelmeztesse a gazdaközöniséget, hogy ne egyoldaluan karoljanak fel új termelési ágakat, mint például a lóhermagtermeléssel is történt, hogy egy terménnyel de-rüre-borura minden barázdát bevetve, a túltermelés által saját magukat károsítsák meg, hanem többféle ágak telkarolásával igyekezzenek a súlyos, válságos helyzeten segíteni, jövedelmeiket fokozni. Szóval: legyen a mi lapunk az elért eredmények hű és tárgyilagos regisztráló foruma és legyen a követendő irányoknak bölcs megfontolás által vezetett — mutatója.

Mindezen — legjobb szándék által sugalt — tanácsaim kivételére, ha meglegend a kitartó munkásság, buzgalom és előretörekvő hajlam, akkor ezen — azt hiszem, nem csak általam, de a gazdaközöniség részéről is támogatott — kívánságoknak megfelelően, be fogja tölteni lapunk azt a helyet, amelyre — egyletünk nagy céljainál fogva -- elhivatva van.

Hogy ugy legyen, kívánja, óhajtja és reméli:

Szász-Fenes, deczember hó.

Szabó József.

Az „Erdélyi Gazda“ olvasóihoz.

Igazgató választmányunk megtisztelő bizalmából hivatalos lapunk szerkesztését — a jelen számmal — átvettem. — A feladat, mely e lépéssel elérem tárukt, jól tudom: nehéz, de érzem, hogy annak munkálása: felemelő, nemes szolgálat, mely fokozza a kevés erőt és kissebbíti az akadályokat. Azt is tudom, hogy egy gazdasági szaklap -- célnak megfelelő — szerkesztése miben különbözik a zszurnalisztika más termékeinek előállításától. Ezeknek — általánosságban — külön írói gárdájuk és külön olvasó közönségük van, a mi lapjaink azonban feltétlenül csakis ugy válhatnak hasznossá gazdáink közérdekeire, ha azokban *az olvasó gazdaközöniség egymásnak ír.* Korunk jellegző tulajdona mindenben — s így a mezőgazdaság terén is — a gyors, lázas fejlődés. Kétszeresen ügyelnünk kell tehát ideges haladásunk irányára: gyors munkában gyakoribb a hiba; a theoriá pennája szebben ír, de a gyakorlat vaskos betűiben több az igazság, több a való.

Ezek előrebocsátása után programmom alapeszméje igen kevés szóval leírható: *a gyakorlati életben elért eredmények forgalomba hozása, közkinccsé tétele!* — Legyen szabad nekem e cél megvalósítását, a részletekre kiterjedő hosszú ígéretek helyett, egyelőre egy — az olvasó gazdaközönséghez szóló — kéressel kezdenem:

Tegyük papirra hasznos felfedezéseiket, kísérleteik eredményét és segítsenek azon törekvésemben, mellyel e lap hasábjain hazarészünk gazdasági ügyeit — mai első cikkünk sok élettapasztalásból származó jó tanácsai értelmében — őszinte igyekezettel szolgálni óhajtom és igyekszem.

Tokaji László.

Egyesületi élet.

Igazgató választmányi ülés. Múlt hó 21-én népes ülést tartott igazgató-választmányunk, melyen több kiválóan fontos ügy nyert elintézését.

Az október havi pénztárforgalom 3748 frt 05 kr. bevétel, 1070 frt 26 kr. kiadás és 2677 frt 79 kr. maradvánnyal helybenhagyatott.

A lapfelügyelő-bizottság javaslata, mely szerint az »Erdélyi Gazda« hivatalos közlöny szerkesztését deczember hónaptól kezdve az egyesület titkárának átadni ajánlja, elfogadtatott.

A heremagtisztító-raktár szabályzata, miután némely pontjai — a gyakorlatban megpróbálva — nehézkeseznek bizonyultak, pótló-átdolgozás végett kiadatott a heremagtisztító-raktár felügyelő-bizottságának.

Felolvasatott a földmivelésügyi Minister négy rendbeli leirata. Ezek elsőjében (mely lapunk múlt számában már közölve lett) tudomásul veszi heremagtisztító-raktárunknak ez évben újon átdolgozott szabályzatát. A második, (mely szintén közölve lett) a milleniumi időleges állatkiállítások sorrendjét tudatja. A harmadik a már közismeretűvé vált »szőlővessző behozatali tilalmat« tartalmazza. Legfontosabb és legnagyobb horderejű volt azonban a negyedik, melyet a milleniumi kiállítás érdekében küldött egyesületünkhöz a Nagym. Minister úr.

A Minister úr jelezte, hogy az ezredéves országos kiállítás

mezőgazdasági csoportjában, különösen a termény- és állatkiállításokon, az erdélyi részek méltó képviseltetése nincs biztosítva. Ezért felkérte az egyletet, hatna oda, hogy az erdélyi részekben az érdeklődés a kiállítás iránt felkeltessék. Igéri, hogy kiállítási irodája egyletünknek segítségére leend közhasznú tevékenységében. Az igazgató-választmány biztosította felterjesztésében a Minister urat a felől, hogy hatáskörében minden tőle telhetőt megtesz arra nézve, hogy a millenáris kiállításban az erdélyi gazdák is a megkívántató számban vegyenek részt. Kimondotta, hogy áldozattól sem riad vissza és felkéri Dr. Szentkirályi Ákos választmányi tagot a kiállítás ügyében szükséges teendők elvállalására és az akció tervezetének elkészítésére.

Felolvastatott a m. kir. Pénzügyminister úr leirata, melyben egyletünk felirati kérésére válaszolva, a beraktározott lóhermag készletekre kért olcsó előlegösszegek meg nem adhatóságáról értesít.

Tárgyaltatott a »Hungária« budapesti műtrágya és vegyipar részvénytársaság ajánlata, melyben egyletünk tagjai részére a rendes árfolyam szerinti árakból 5% kedvezményt ad és a fizetési határidőnek szükség esetén 6 hónapról — mérsékelt kamat mellett a továbbiak után — 12 hónapra való megnyújtását is elfogadja. Ezen előnyös ajánlat köszönettel elfogadtatván, titkári hivatal megbizatik az esetleges megrendelések díjtalan közvetítésével.

A brassói kereskedelmi és iparkamara 1894. évi jelentése beküldetvén, minthogy az több a mezőgazdaságot is érintő kérdéssel foglalkozik, az »Erdélyi Gazdá«-ban leendő kivonatos ismertetése elhatározottat.

A zalathnai főbányahivatal átirata, melyben a chlorosis ellen kitűnően ható vasgálicz trágya-anyagát ajánlja, miután erdélyi részeinkben e szőlőbetegség csak számba nem vehető mértékben fordul elő — bővebb intézkedés tárgyát nem képezte.

Egyleti titkár jelenti, hogy a »Fogarasmegyei Gazd. Egylet«, Ákontz Márton (Szamosfalva) és Hadviger Albert (Küküllővár) az egylet évdijas tagjainak sorába léptek. Örvendetes tudomásul vétetett.

Több kisebb ügy és utalványozások elintézése után, az ülés befejeztetett.

Meghívó. 1274.—1895. sz. Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató-választmánya 1895. december hó 20-ikán (pénteken) d. u. 4 órakor ülést tart az egyesület hivatali helyiségében (Kolozsvárt belkőzép-utca 11. sz.), melyre a tag urakat van szerencsénk meghívni. Kolozsvárt, 1895. december hó 15. Az elnökség.

Meghívó. 1275.—1895. sz. *Az erdélyi gazdasági egyesület* heremagtisztító raktár felügyelő-bizottsága 1895-ik év december hó 17-én. kedden délután $\frac{1}{2}$ órakor ülést tart az egyleti irodában (belkőzép-utca, 11. szám, emelet), melyre a t. t. gok ezennel meghívotnak. Az elnökség.

Sz. 1265—1895.

Erdélyi gazdák! Mélyen tisztelt urak!

Az erdélyi részek sok vidékéről kevesebb bejelentés érkezett az 1896-ik évi milleniumi kiállítás mezőgazdasági csoportjának irodájába, mint a mennyire a földművelésügyi m. kir. minister úr joggal számított. Ezért aggódva nézünk a kiállítás megnyitásának napja elébe, mert félünk, hogy *több erdélyrészi vármegyei gazdasági egyesület és mezőgazdasági bizottság szép eredményű működése dacsára*, Magyarország fennállásának ezredik évét ünneplő nagy kiállításon az *erdélyi részek* mezőgazdasága nagyon hiányosan leend bemutatva.

Ebbeli aggodalmunk ösztönzésére ígértük meg a földművelésügyi minister urnak gazdasági egyesületünkhöz intézett leirata folytán, hogy a kiállítás ügyének előmozdítására irányult közreműködésünket megkétszerezni fogjuk és a cél elérésére az erdélyi gazdasági egyesület fontos hivatásához és vagyonához mért áldozatot is hozni fogunk.

Erdélyi gazdák! A milleniumi kiállítás mezőgazdasági, gyümölcsészeti, kertészeti, szőlőszeti, borászati és állattenyésztési csoportjának feladata megmutatni a világnak, mennyire haladtunk előre a gazdasági élet mindezen terein; célja továbbá bebizonyítani, hogy sokat termelünk olyat, a mi kivitelre érdemes, a mi jogot ad számottevő helyet követelni magunknak a világ piaczaín.

Erdélyi gazdák! A milleniumi kiállítást látogató ezernyi idegen, nyugatról és a keletről a székes fővárosba siető gazdák *csak annyit fognak az erdélyi részek mezőgazdaságáról, gyümölcsészetről, ker-*

tészetéről, borászatáról és állattenyésztéséről tudni, a megnyit a kiállított tárgyakból megismerni lehet. Minél többet és minél többfélét fogunk kiállítani, annál tisztábban fog látszani, annál élesebben fog kidomborodni Magyarországnak a milleniumi kiállításban visszatükröződő képén az erdélyi rész. Minél kevesebbet és minél kevesebbfélét állítunk ki, annál inkább el fog mosódni Magyarország képének erdélyi része; a nyugatról érkező idegenek észre venni nem fognak, a keletről érkezők pedig elégtelen fogják hirdetni országnak-világnak, hogy megelőztek minket, mert *észrevétetni sem tudjuk magunkat.* Ezt megakadályozni kötelességünk; magunknak és utódainknak tartozunk azzal, hogy hűen bemutassuk a világnak magyar hazánk erdélyi részét. *Ha a milleniumi kiállítás a mi hibánkból, a mi elmaradásunk miatt nem fogja hű képét mutatni Magyarországnak, a kösvélemény súlyos vádja mellán fog ránk nehezedni.*

Erdélyi gazdák! A véres harcok szomorú emlékü évszázaiban egész Európa ismerte és megbecsülte Erdély kardját, dicsőítette lovunkat, dicsérte és kereste borunkat. A béke hajnalának felvirradása óta lassanként feledésbe megy nevünk. Vigyázzunk, nehogy egészen elfeledje a világ. Nehéz időket élünk most is; folytonos az emésztő harc a kenyérért; *a ki a harcban nem tudja magát észrevétetni, biztosan a rövidebbet húzza.*

Lovunkról még mindig kegyelettel emlékeznek a szakemberek a messze nyugoton is. Igás ökreinket határainkon jóval túlra elviszik és fejős teheneinket is becsülni kezdik. Czigaja gyapjunk nagy részét franciaországi és németországi gyárak fonják meg. Juhaink tejéből finom csemege-sajtot és jó turót tudunk készíteni. Hegyi boraink kitünők. Gyümölcsünknek kevés párja akad és csak rajtunk mult, hogy még nem számít sokat a világpiaczon. Komlónk gazdag zamatos anyagokban és termesztése nagy körre kiterjeszhető. Lóherénk jó és keresett. Korán érő tengerinket a messze északon is ismerik. Sok vidékünkön jó árpa, kitünő borsó, lencse és bab terem. Mutaassuk be a világnak és *Magyar hazánknak is,* mit termelünk mindezekből és sok mindenféle másból. Ha a milleniumi országos kiállításon azt sem tudjuk bemutatni, a miből sokat és jót termelünk, szegénynek és gyámoltalannak fognak tartani;

olyannak, kivel nem érdemes szöba állani és a ki ezért, a népek versenyzésében számitásba nem vehető.

Jól tudjuk, hogy a kedvezőtlen termelési és még kedvezőtlenebb értékesítési viszonyok nehéz terheket raktak a gazdák vállaira a legtöbb vidékünkön. Ennek daczára bizton reméljük, hogy az erdélyi gazdák sem fognak elmaradni azok sorából, kik a millenium nagy ünnepén a haza oltárát felékesíteni fogják, ha ez áldozatba is kerül.

Az erdélyi gazdasági egylet kiállításügyi megbizottja: Dr. Szentkirályi Ákos Kolozsvár, Kolozs-Monostor és az egylet titkári hivatala, felkérésre azonnal elküldik a szükséges bejelentési iveket és a kiállítást érdeklő minden kérdésben felvilágosítással, tanácssal, közbenjárással készségesen szolgálatára állanak minden rendü és rangü erdélyi gazdának.

Az erdélyi gazdasági egylet nevében:
Kolozsvárt, 1895. deczember 15-én.

Szabó József
egyleti elnök.

Br. *Bánffy Ernő*
egyleti alelnök.

Br. *Jósika Gábor*
egyleti alelnök.

A marhahizlalásról.

Minap az »Ellenzék«-ben néhány észrevételt tettem a mezőgazdasági válság okairól, fölemlítve a tudákosságnak és a reformdühnek káros befolyásait. Talán e megjegyzésemnek köszönhetem, hogy az Erdélyi Gazda új szerkesztője engem is arra méltat, hogy munkatársai sorába szólít. Felszólítását megtiszteltetésnek veszem, mert arra, hogy szakembernek nézzenek, soha sem volt bátorságom igényt tartani —, s ezennel megkezdem működésemet.

A váratlanul beállott tél a földművelőt a mezőről a pajtába szorította. Itt az ideje kiselejtezni a tartásra nem érdemes állatokat, s azok részére, melyeket megtartunk, az étlapot megkészíteni és a mi már nehezebb mesterség, az étlap rendjét szigoruan végre is hajtani. A ki nem számít aprólékosan, el sem hiszi, hogy birtokjövödelmének milyen nagy része pusztul el a jászolban izzék név alatt. Ezuttal azonban nem általában a takarmányozásról, hanem tisztán a szarvasmarha-hizlalásról kívánok beszélni.

Nálunk az a szokás, hogy a mustra-ökröket télen át hizóba teszik. Tehát olyan állatokat, a melyek kivénültek a járomból és el vannak csigázva a szájalomig. Az ilyen kvalitásnak a hizóképessége bizonytalan, hizlalási ideje hosszú s a húsa silány. A nagy piacon alig lehet kilójáért 26 - 27 krajczárt kapni, míg az ugynevezett prima ökörért különként 37 - 39 krajczárt fizetnek.

Pedig az a prima ökör nem sokkal több értéket fogyasztott, mint a mi mustránk. Csakhogy persze nem volt elcsigázva, fiatal volt és helyes elvek szerint, rendszeresen takarmányozták és takarították.

A helyes elvek alatt nem akarom az elmélet kizárólagosságát hirdetni. Hiszen ha doktrínák után indulnánk, e fontos és becses ágát a mezőgazdasági üzemnek, merőben föl kellene hagynunk. Mert a tudomány becslése szerint egy jó közepes ökörnek kell naponként legalább is 2 kg. fejrnyét, 14 kg. szénhidrátot és 0.5 kg. zsirt adni — a meg nem emészthető tápszereket nem is említve. Már pedig: 2 kg. fejrnye 33 kr. — 14 kg. szénhidrát 77 kr. és 0.5 kg. zsir 5.5 krajczár értéket képvisel; vagyis: egy ökörre egy napra, csak az emészthető tápszerekből esik 115.5 krajczár.

Ha ez a valóságban is így volna: akkor bizony senki sem hizalna ökröt, mert egy 100 napos hizlalás egy marhánál 115 frt 50 krajczárba kerülne. Ugyde 100 nap alatt az átlagos tapasztalat tanúsága szerint *legfőbb* 2 q. szaporulat van, a mi a legjobb esetben is 60 frtnak felel meg. E szerint 115 frttal vásárolnánk 60 frtot. Olyanforma gseft volna ez, mint néhai való szegény M. M. barátomé, a ki, hogy hamar el ne fogyjon, zálogba tette 50 frtos államjegyét s fizetett érte 17 százalék kamatot.

Szerencsére a gyakorlatban másként áll a dolog.

Nem arról a gyakorlatról beszélek, a melyet egy pár gazdátársamnál láttam. Itt ugyanis így volt: a legrozantabb, legsötétebb, legpiszkosabb pajtában állottak a mustrák, jóformán levegő nélkül, mindenesetre takarítás nélkül. Ugyan, ki is győzné el őket jó pajtával, kefével, vakaróval és elegendő alommal? Egymásra préselve, mint a törköly, ott nyomorgott 40 darab martyr, nem tudva, hogy akkor volt-e rosszabb az állapot, mikor az éhségtől és fáradságtól kimerülve, a szijostorcsapások veszedelme daczára is, jármával együtt, az eke előtt belefeküdt a barázdába, vagy most,

e siralomházban, mikor van mit enni elég, de nincsen hozzá étvágy és szabad volna lefeküdni bármikor, de nincsen hová lefektetni szörnyen kihasznált testét.

Kérdeztem: mit adsz ezeknek?

Felelet: répát.

Mennyit?

A mennyit megtudnak enni.

Hát még?

Szénát.

Mennyit?

A mennyit megtudnak enni.

Akkor hát te nem tudod, hogy mibe kerül neked a hizlalás?

Azt igazán nem tudom.

Hát mit tudsz?

Hogy párja most nem ér többet 200-nál, akkor pedig elmegy 280-on is.

Ez lehet; de hátha azalatt az a pár 200 frt értéket emésztett föl? A mi könnyen lehetséges; ha annyi szénát gyurnak a jászolba, a mennyit a mi béreseink a maguk feje szerint szoktak. Ez esetben te minden páron nyersz 80 frtot és veszítesz 200-at.

Tehát nem beszélek ilyen gyakorlatról. A fejetlenség nem gazdálkodás. Van más gyakorlat is. Elmondom.

Nálam egy hizó kap naponként egy füllesztett vegyítéket, mely áll 25 kg. burgundiból, 4 kg. lóherszalma-szecsából és 3 kg. törökbuza-darából. Ennek felét reggel 4 órakor, másik felét este 8 órakor etetjük fel. Délben adunk 10 kg. jó szénát. Súly szerint tehát kap egy állat naponként 42 kg. takarmányt. Tápérték szerint:

	kg. zsirt	kg. fejrnyét	kg. szénhydrátot.
25 kg. répával	0·025	0·250	4·170
3 » darával	0·147	0·230	1·890
4 » szecsával	0·040	0·168	1·140
10 » szénával	0·100	0·540	4·100

Ezen ádatokat nem az ujaból szoptam, hanem a világszerte elfogadott Wolff-féle tabellákból számítottam ki. De bocsásson meg nekem a szerves chemiának, a biológiának és a többi idevágó tudománynak minden professora, ha — kötve hiszek a németnek. Mert mégis csak bajos elhinni, hogy a lóherszalma épen annyi

zsirbeli értéket tartalmaz, mint a jó széna, már pedig a tabella szerint, mind a kettőben egyformán $1\frac{0}{10}$ van. Azt is nehéz elhinni, hogy a széna $5\cdot4\%$ fejrnyét, a lóherszalma pedig $4\cdot2\%$ -ot ad.

Még furcsább a tudomány további szabálya. Ugyanis 1 kg. fejrnyét 16·5. egy kg. zsirt 11, egy kg. szénhidrátot 5·5 krajczárba számít. Miután pedig a fönnbbi kimutatás szerint, az én állatom, naponként és darabonként 0·312 kg. zsirt = 3·4 kr., 1·198 kg. fejrnyét = 19·7 kr., 11·300 kg. szénhidrátot = 62·1 kr. fogyaszt: ennél fogva megeszik 85·2 krajczárt.

Ennél már csakugyan jobb lenne az 50 frtos bankót zálogba tenni.

De az élet nem azt mondja, a mit a papiros. Az élet nekem így beszél: Mindent — tehát földjáraadékat, adót, biztosítást, munkabért — felszámítva, ér nekem 25 kg. répa 7·5 krt, 3 kg. dara 13·5 krt, 4 kg. hereszalma 2 krt és 10 kg. széna 15 krajczárt. Együtt egy marha napi élelme 38 krajczár. Métermázsáját a répának 30 — a törökbuzának 450 — a lóherszalmának 50 krajczárba számítottam. Nem magas árak, de ha így túladhunk rajta *otthon*, akkor még nem dolgozunk veszteséggel.

Minden 10 napban meg szoktam a hizókat mázsáltatni. A tavalyi mérési eredmények szerint, hasonló étlap mellett, egyre másra gyarapodott minden állat, naponként 1·5 kgmot. Helyes kezelés és ilyen tápszert mellett ennyire minden gazda számíthat. De hangsúlyoznom kell, hogy 7 évnél idősebb marhát nem teszek hizóba.

Közepes viszonyok között, a 100 napig így hizlalt marha kilójáért megadnak helyt az istállóban 27 krajczárt. Egy nap alatt másfél kilót gyarapodván, ez 40·5 krajczárnak felel meg, szemben a 38 krajczáros étlappal. Nyereség naponként és darabonként 2·5 krajczár; 100 nap alatt 250 krajczár. Husz darabnál — ennyi van az én pajtámon — 50 frt. Kevés; de szűkön elég a mellettük alkalmazott cseléd bérére.

Mi hát a nyereség?

Először az, hogy terményeimet, hasonló árban, nem kell a piacra vinni, a mi a kolozsmegyei utaknál és a kolozsvári vámoknál mázsánként 50 krajczár kiadást jelent. A leirt methodus mellett

20 drb hizó naponta 840 kilót, 100 nap alatt 840 mázsát fogyaszt. Ennél a summánál tehát 420 frt van megtakarítva. Ez tiszta nyereség.

Másodszor a trágya. Hogy mennyi foszfor, káli, nitrogen stb. van egy q. marhatrágyában, arról én sokat olvastam, de személyesen megvizsgálni nem tudom. Azt azonban látom és tudom, hogy ha kiviszünk egy hold földre 160 q. marhatrágyát, annak hatása sokkal nagyobb, sokkal huzamosabb és sokkal biztosabb, mintha oda 12 frt ára műtrágyát vinnénk ki. Ebből a tapasztalatból megcsinálva az arányt, egy q. jó minőségű istállótrágya értékét egész bátran tehetjük 15 krajczárra. 100 nap alatt kitesz egy hizó hulladéka az alommal együtt 50 q-t, a mi 750 krajczárt ér. Husz darabnál 150 frt. Ez is tiszta nyereség.

Egyik sem készpénz. Amaz megtakarítás, emez befektetés. De hisz a földmivelő mindig a jövőnek él s széppé ezt az életet egyedül csak a reménység teszi.

Bartha Miklós.

Műtrágyázási kísérlet cukorrépatermelésnél.

A műtrágyák használata az erdélyi részekben is nagyobb mérveket kezd öltetni. Ma már alig van nagyobb gazdaság, hol a műtrágya az évi gazdasági előirányzatokban kisebb-nagyobb összeggel ne szerepelne. Sokan kísérletül, mások rábeszélés folytán s a legtöbben divatból (mert a gazdálkodásban is van divat) használják a műtrágyát. Hogy aztán okszerűen-e? megfelelő eredmény-e? az más kérdés.

A műtrágyák használata ma már a modern gazdálkodás fokmérője lett. Nem is gazda, nem is számbavehető birtokos az újabb közvélemény szerint az, ki műtrágyát nem használ; sőt a most összeírás alatt levő országos mezőgazdasági statistikának is egyik elsőrendű fontos kérdése éppen a műtrágyák használatának mérvét és terjedelmét czélozza kimutatni. Szóval: a műtrágyák ma már nálunk is igen fontos termelési tényezőknek tekintetnek a mezőgazdaságban s azért ezzel a kérdéssel foglalkozni nemcsak időszerű, hanem minden arra hivatott gazdának hazafias kötelessége is.

Előre kijelentem, hogy *nem vagyok elfogult műtrágyafáértól*, sőt elítélendőnek tartom azt a gazdát, ki derüre-borura a trágyá-

zásnak ezen kényelmős, de drága módszeréhez fordul s azt mértéken felül használja, mielőtt saját gazdaságában próbakisérletek útján kézzelfogható tapasztalatokat nem szerzett. És még inkább elítélendő az olyan gazda, ki az istállótrágyát nem becsüli meg, ki annak kezelésére semmi gondot nem fordít, ki azt általában elhanyagolja s ezt a bűnét műtrágyával akarja pótolni. Mert a legjobb trágya a jó istállótrágya, minek visszapótló erejét nem helyettesítheti semmi! Hol ez minden gondozás és kezelés nélkül mint értéktelen anyag kallódik el, hol a gazdasági udvarban rendes trágyatelep nincs s hol a szétfolyó trágyalé büzhödt tócsákat képez az istálló körül: ott már igazán nincs indokolva a műtrágya használata. Az ilyen gazda kétszeresen rabolja meg magát, midőn műtrágyát vásárol.

Nem lévén czélom a műtrágyák ismertetésébe s azok használatának tudományos elméletébe bocsátkozni, e helyett röviden, gyakorlati alapon óhajtok gazdatársaimnak e tárgyban egyet-mást elmondani:

A műtrágyák nem annyira tápanyagok, mint inkább a talajban levő ásványi anyagok oldószerei. Mint trágya-anyagok egyoldalú hatásuak; némely műtrágyák egyik talajon kitünő hatást eredményeznek, másokon feleslegesek, sőt esetleg károsak is lehetnek. E miatt nem szabad azokat minden körülmények között egyformán használni, egy módon alkalmazni. Sokan felsültek vagy csufosan lefőződtek, kik a műtrágyát, mint *csalhatatlan csodaszert* minden kísérlet nélkül, nagyban alkalmazták. E tekintetben sem a gyárosok hangzatos reklámjai, sem a közvetítő ágensek bölcs utasításai nem elegendők; hanem magának a gazdának kell okosnak, óvatosnak lenni, hogy esélyeknek, könnyen bekövetkezhető keserű csalódásoknak magát ki ne tegye.

A legjobb és legbiztosabb tanácsadó: a kísérlet.

Hasznos szolgálatot vélek tenni a czukorrépát termelő gazdaközönségnek, midőn a radnóthi uradalomban ez idén alkalmazott egy pár műtrágyázási kísérlet eredményét közlöm:

Egyik — a Maros völgyében levő — 50 holdas répatáblában, melynek talaja tulnyomóan közép-kötöttségű agyag, kevés humussal és még kevesebb homokkal, kimérettem 3 kataszt. hold területet,

s ezt 3 egyenlő parcellára felosztottam, a tavaszi szántás után, a répa elvetése előtt.

Az I-ső parcella kapott 100 q. *superphosphátot* és 50 q. *chilisalétromot*.

A II. parcella nem kapott semmi trágyát.

A III. parcella kapott tisztán csak 100 q. *chilisalétromot*.

Ezen kísérlettételre a tábla leggyengébb része lett kiszakítva.

A *terméseredmény* következő volt:

I. parcella . . .	108·72 q.
II. parcella . . .	90·08 q.
III. parcella . . .	119·04 q.

E szerint a III. parcella, mely tisztán chilisalétsommal volt trágyázva, legjobban bevált, mert a II-ik vagyis trágyázatlan parcellával szemben 28·96 q. *terméstöbbletet* hozott, míg az I-ső, *superphosphát- és chilisalétrommal* kezelt parcella csak 18·64 q. *többletet* adott.

Ha már most az alkalmazott műtrágyák pénzértékét vesszük számításunk alapjául, a mérleg így is a III-ik parcella (*chilisalétrom*) javára dől, mert a *chilisalétrom* ára mm.-ként 13 frt 50 kr., a *superphosphát* ára 7 frt volt.

Kapott a III. parcella 1 q. *chilisalétromot* = 13 frt 50 kr. és adott = 28·96 q. *többletet*. Kapott az I. parcella 1 q. *superphosphátot* (7 frt) és 0·5 q. *chilisalétromot* (6 frt 75 kr.) = 13 frt 75 kr. s adott = 18·64 q. *többletet*.

Megjegyzem, hogy a *czukorrépatermés* eredménye ez idén a szinte 4 hónapig tartó s épen a *vegetatio* idejére eső nagy szárazság miatt általában igen gyenge volt; de ez a körülmény a kísérlet érdeméből épen semmit sem von le; ellenkezőleg, ebből még az a tanulság is merithető, hogy a *chilisalétrom* a *szárazság* ellen is némileg biztosítja a növényzetet.

Óhajtandó volna, hogy a *répatermelő*ök minél többen és minél többféle kísérletet tegyenek ez irányban. — Én jövőben is ugyan ezt az eljárást fogom folytatni, de már nagyban és a *chilisalétromot*, mint az itteni talajviszonyoknak legmegfelelőbbet, fogom tulsúlyban a *czukorrépanál* alkalmazni.

Deák Ignác.

Szőlőtelepítés kevés költséggel.

A mai phylloxeras időkben a legnagyobb risicónak nézünk elébe, midőn szőlőt telepítünk. Pedig sok helyt még nem lépett fel a veszedelmes rovar és különféle okoknál fogva indokolt lehet új szőlőnek beállítása.

Magyarország hegyes vidékein e tekintetben meglehetősen meg van nehezítve a dolog. Immunis homok felett nem rendelkezünk, ez majdnem kizárólag a nagy lapályokon fordul elő.

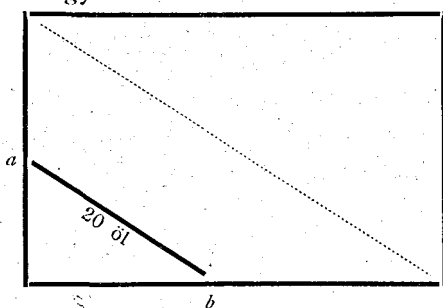
Amerikai alanyra való ojtás a csekély intelligenciával bíró munkacső mellett ma még majdnem kizártnak tekinthető. Készen venni meg az ojtványokat egyszerű dolog ugyan, de tekintve, hogy holdanként 4—800 forint kiadást igényel, nem mindenki erszényéhez mért eljárás.

Különben is még hazánkban hiányoznak a számos példák arra nézve, hogy amerikai alanyra ojtott szőlőkben nagy termések szüreteltettek volna, viszont azonban sűrű a panasz arra nézve, hogy kényes az ojtványok fája, elfedéskor az ojtás helyén könnyen törik; az pedig köztudomásu, hogy az amerikai szőlő fáján és levélzetén mindennemű bacillusoktól eredő bajok gyakrabban fordulnak elő, mint a honin. Így hát nem csoda, ha az ojtvány-szőlők népszerűsége nem terjed oly mérvben, mint a hogy az talán kívánatos lenne. A míg ennek az ügye megérlelődne, nem marad tehát egyéb hátra, mint a helyben bevált szőlőfajok törőiről szedett vesszőkből alakítani új ültetvényeket, hol a szőlőművelés kiterjesztése a cél. Itt azonban újólág előtérbe lép a phylloxera veszélye. Hogyan merjek én hát új szőlőt ültetni, hiszen nem tudom, mikor lepi el a veszélyes rovar és akkor hiába az egész fáradság?

Már pedig a fáradság nagy; 1 méter mélyre szabályszerűleg apró ásónyomokkal forgatni a földet nem kicsiség. A földmunka ára ugyan vidékenként változó, de ritka helyen lehet □ ölét 10 krajczáron alól megcsináltatni, sőt sok helyen 15 kr. alól el sem vállalják, így hát holdanként 160 forinttól 240 forintig kell kiadnunk, mely munka értéke kevésre devalválódik, ha 4—5 évi termés után a phylloxera miatt a művelést fel kell hagyni. Továbbá a föld mély forgatása lassan is megy; a mezei munkák idejében senki sem gondol rá, a téli időszakban hó és fagy nagy akadálya, úgy, hogy gyakran egyik évről a másikra huzódik; végül pedig

szakmáymunkások ha folyton felügyelet alatt nem állanak — a szigorú felügyeletet pedig nem igen szeretik — többnyire rossz munkát végeznek, t. i. a földet olyan nagy tömbökben ontják le a hegyről az árok fenékre, mint a hogy a sóbányában szokás azt tenni. Természetes, ilyen esetben a cél el van tévesztve, mert a szőlő gyökere nagy göröngyökkel találkozik, nem pedig porhanyó földrészecskéekkel, minők közé az elmélet szerint juttatni kívánók. Hogy gyorsan, olcsón és aránylag elég jól célzott érjek, következő eljárást alkalmazok:

Veszek egy 18 R. jegyű Sack-féle ekét 85 forintért, elejébe fogok 12 ökröt s ezek mellé állítok 4 embert. A szőlővel beültetendő szőlőhegyen előzőleg kitűzöm a betelepítendő darabot, a hegyre felnézve bal felső sarkától a jobb alsó sarokig kitűzök egy egyenes vonalat, ezen egyenes vonalhoz húzok egy párhuzamos vonalat, a rajzon a—b-vel jelölve olyan helyen, hogy még lehetőleg 20 öl hosszú legyen.

Ezen vonalon végig ásatok egy 2 láb mély és 2 láb széles árkot, a földet lefelé dobva; már most fentemlített ekét *a*-nál beállítom és rézsutosan lefelé szántatok vele úgy, hogy a föld a kiásott árokba hulljon. Az eke előhántója körülbelül 15 centiméteres réteget lehámoz és bedobja az árok fenékre, az utána következő nagy eketést új 35 cm. mélységű réteget választ le a hegyoldalból és kitűnően megporhanyítva zúditja az előbbi tetejébe.

E szerint 50 centiméter mély és 30--40 centiméter széles földréteg kitűnően megporhanyítva és keverve hull alá minden barázdavonásra. A barázda fenéke tiszta marad, mivel a föld lefelé omlik, az ökrök pedig egész nap, de egész héten jól kibírják, mivel csak lefelé húznak, fel mindig csak üresen vontatják az ekét.

Egy rövid munkanapon 30 barázdát könnyen meg lehet vonatni, azon részén a földnek, hol 70 öl a barázda hossza, miután 30 barázda 5—6 öl szélességet foglal el, egy napi munka közel $\frac{1}{4}$ hold. Eszerint 1 holdra kell 48 ökörnek és 16 embernek a munkája. Egy ökörnapot 30 krajczárba, egy béres napját 60 krajczárba számítva, kerülne egy hold megművelése összesen 24 forintba. — Ha ehhez az eke beszerzési árának még tetszés szerinti részét is hozzáütjük, mégis oly szerény összeg terhelendi meg szőlőnket befekteteskép, hogy 3—4 évi normalis termés után, ha ki is pusztitaná a phylloxera, mégis búsán kifizette magát. Maga azon tény, hogy nem nagyon mélyen van forgatva a föld, azt fogja eredményezni, hogy a szőlő gyökérzete azonnal a termékeny termőrétegre akad s ebben vigan tenyészhetik és termésit is valamivel korábban kezdheti meg, viszont az 50 centiméternyi mélység a talajt már megóvjva a teljes kiszáradástól. Lehet, hogy hosszú életü nem lesz szőlőnk, de hiszen most phylloxera ante portas állván, nem is az a célunk, hogy méreg drágán hosszú életü szőlőt próbáljunk telepíteni, hanem az, hogy tekintetbe véve a sanyaru pénzügyi körülményeinket, addig se engedjük borterméseinket a minimumra leszállani, míg a phylloxera-invasió lejárja magát, míg az amerikai ojtványok kérdése teljesen tisztázva lesz és míg gazdasági körülményeink jobbra fordulta után nagyobb áldozatokra is képesek leszünk.

Gróf Teleki Arvéd.

A tej-felező gépekről.

Akármiféle üvegebe félig tejet töltve, ha az üveget jól bedugaszoljuk és azután erősen rázzuk: nemsokára látni fogjuk, hogy a vaj apró, gömbölyü darabokban kiválik az iróból. Ez a vajkészítés legegyszerűbb módja.

Akármiféle edénybe szűrve a tejet, ha csendesen állani hagyjuk, zsirja nemsokára összegyűl a felszínen. A zsir ugyanis egymáshoz nem tapadó parányi cseppeket alkot a tejben; ezek a zsircseppek — könnyebbek lévén az irónál — lassanként felszállnak s megsűrösítik felül a tejet: ez a tejfel, tejszin, tejsűrű.

A ki lefelezve a tejet, tejfelt köpül, hogy vaját kapjon, hamarább céljt ér, mint az, a ki tejet köpül. A sok zsircsepp miatt sűrű tejfelben a zsircseppek hamarább összeverődnek a köpüléssel

járó rázás következtében, a vaj tehát hamarabb kiválik semmint a tejből, melyben több író választja el a zsircsepeket egymástól.

Manap a legtöbb tejgazdaságban tejfelből köpülik a vaját, nem sajnálják a tejfelezés kényes es sokszor fáradságos munkáját azokért az előnyökért, melyeket a tej köpülésével elérni nem lehet. A hol naponként 100 liter tejet kell köpülni, legalább 150 liternyi nagy köpülőre van szükség, melyet kézzel mozgatni bajjal lehet. 100 liter tejből a legjobb esetben 16—18 liter tejfelt szedhetünk le, ennyi fejtél köpülésére pedig kézzel is könnyen mozgatható, kissebb féle köpülőre van szükség. Más, szintén figyelmet érdemlő hátránya a tejköpülésnek az, hogy melléktermékül csak írot kapunk, lefelezett tejet nem. A lefelezett tej pedig, kivált ha édes, mindig jobban értékesíthető az írónál. Sok összehasonlító kísérlet azt is bizonyítja továbbá a tejfel-köpülés előnyeül, hogy átlagosan több és jobb vaját kapunk, semmint ha tejet köpülünk.

Tekintettel arra a tényre, hogy a tej köpülése aránylag csak kevés tejgazdaságra szorítkozik: általánosságban a tejfel köpülését kell czélszerűbbnek mondani s ezért ajánlani kell a tejfelezést, a vele járó többféle baj és munka daczára is.

Régen sok bajjal és lelkiismeretes szakértő munkával járt a tejfelezés. Kivált nagy üzletnél, a hol több száz liter tejet kellett naponta felezésre eltenni és lefelezni. Ma — ugyyszólva — gyerek játék a tejfelezés az erre a czélra szolgáló gépek segélyével. A legnagyobb üzletek számára oly tej-felező gépeket készítenek már, melyekkel 1000 liter tejből 1 óra alatt elválasztani — separálni — lehet a tejfelt, tetszés szerint sűrű vagy hig tejfelt állítva elő.

Valamennyi tej-felező gép a központtól futó — cenzentrifugalis — erő hatásával különíti el a tej zsirját — a zsircsepeket — a tej hig részétől, melynél a zsircsepek könnyebbek. A rostát forgató asszonyok is a cenzentrifugalis erő segélyül hívásával különítik el a könnyebb magvakat a sulyosabbaktól, a szemetet a tiszta buzától.

A tej-felező gépek feltalálásával a legmerészebb reményeket túlhaladó módon, egyszerű műveletté vált a tej-felezés. Annyi idő sem kell, a mennyi alatt a frissen fejt tej kihülne és az édes tejfelt a köpülőbe tölthetjük, a szintén édes, lefelezett tejből pedig sajtot készíthetünk, ha nem akarjuk amugy nyersen eladni, vagy a borjokkal, malacokkal megitatni.

A nagyságra, formára és szerkezetre egymástól esetleg fel-
tűnően különböző tej-felező gépek mindenikében egy tengelyen
nyugvó üstforma edényt — dobot — találunk. Ezt a dobot szé-
dítő gyors forgásba hozzák s ekkor egy csapos edényből bele-
eresztik a tejet, melyből a könnyű zsircseppek sokasága miatt könny-
nyebb tejfel elkülönül a nehezebb lefelezett — azaz hig — tejtől
a forgással együtt működő centrifugális erő hatása folytán. A
centrifugális erő azonban nemcsak elkülöníti a tejfelt a lefelezett
tejtől, hanem úgy egyiket, mint a másikat külön-külön kiröpíti a
dobból a dob fölibe helyezett, két fedélforma rekeszbe és egyiknek
csövén a tejfel, a másiknak csövén pedig a lefelezett tej kicsorog
a gépből.

Tej-felező géppel kapunk legtöbb tejfelt a tejből. Semmi más
módon nem lehet a tej zsírjából annyit elkülöníteni — kifelezni —
mint a centrifugális erő segítségével. Gép nélkül felezve a tejet, a
legkedvezőbb esetben a zsír 15%-a lefelezett tejben marad; géppel
dolgozva alig marad 5—6%. Ha tehát 100 liter (= 100 kiló*
5% (tehát 5 kiló) zsírt tartalmazó tejet gép nélkül felezünk, csak
4 kiló 250 gramm zsírt kaphatunk a tejfelben, 750 gramm (az
5000 gramm 15%-a) a lefelezett tejben marad; géppel felezve 4
kiló 750 gramm kerül a tejfelbe és csak 250 gramm (az 5000
gramm 5%-a) marad a lefelezett tejben. E számok bizonyosága sze-
rint minden 100 liter tejből 500 grammal több zsírt kaphatunk a
tej-felező gép munkája eredményeként. Más számítással élve az leend
az eset, hogy géppel felezve a tej zsírjának 95%-át szedjük le a
tejfelben; gép nélkül pedig csak 85%-át kaphatjuk meg. Ez a
10%-nyi különbség egy kis tejgazdaságban is akkora, hogy a tej-
felező gép ára esetleg egy év alatt is megtérül.

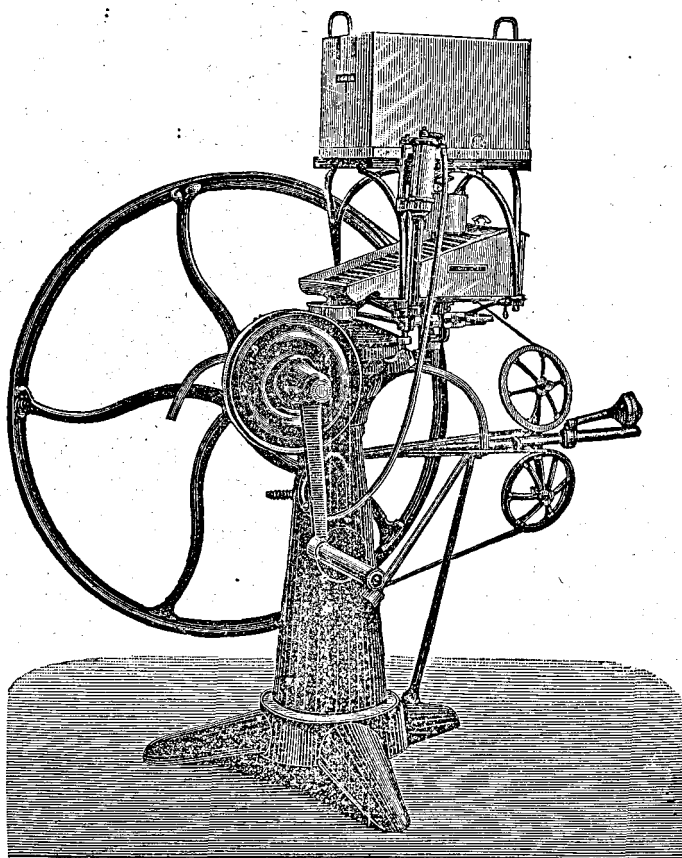
Például a hol naponta csak 50 liter tejből kell vaját készí-
teni, az eredmény a következő leend, feltéve, hogy a tej zsírtar-
talma átlagosan 5%.

18250 kiló** (365 nap + 50 liter) tejben van 5%-kal számítva
912 k. tejszír. Ebből tej-felező géppel 95%-ot, azaz 866 kilót lehet

* Kerekszámban.

** Tényleg 18706 kiló, minthogy 1 liter tej átlagosan számítva 1.025 kilót
nyom és csak nagyjában vehető fel 1 kilónak; az illető 456 kiló különbséget
nem számítjuk a példában.

a tejfelben megkapni; gép nélkül pedig csak 729 kilót, tehát 80%-ot. A 866 k. tejsírt tartalmazó (akárhány liter) tejfelt köpülve csak 822 kilót (95%-ot) lehet vajjá verni, mert legalább 5% zsir az iróban marad. Ebből a 822 k. vajjá vert zsirból azonban 15¹/₀-kal

„Balance“ kézi tej-felező gép.

több vaj lesz — tehát 945 k — azért, mert a vaj 15⁰/₀* vizet is tartalmaz a 85⁰/₀ zsir mellett. A kézzel leszedett 729 k. tejszírből pedig 692 k. köpülhető ki és ebből — szintén 15⁰/₀ vizet számítva — 795 k. vaj készíthető, tehát 150 k.-val kevesebb, mint

* A „Hungária“ vajkiviteli társulat I.a. vajban 12⁰/₀-nál, II.a. vajban 18⁰/₀-nál több vizet nem akceptál.

tej-felező géppel dolgozva. Kitűnik e számokból, miszerint az 5°/₁₀ zsirt tartalmazó tejből géppel dolgozva, 19,5 liter kell 1 k. vaj előállítására (18250 : 945 = 19,5), kézzel felezve pedig 22 liter kell (18250 : 795 = 22) ugyancsak 1 k. vaj készítésére. 50 liter tej naponkénti lefelezésére a legkisebb számú kézi tej-felező gép elegendő. Az ilyenek ára 15—180—250 forint, a gép minősége és a szerkezet rendszere szerint. 150 kiló vaját 150 frttal számítva, kitűnik, hogy a tej-felező gép egy évi munkájával csakugyan majdnem megkeresi az árát.

Rajzban az ugynevezett »Balance« kézi tej-felező gépek újabb mintáját mutatom be. A teljesen felszerelt gépen látható a lefelezendő tej befogadására szánt négyszögű edény; ez alatt van az ugynevezett »előmelegítő«, melyben a lefelezendő tej a szükséges hőfokra (23—37 C°) felmelegítettik. Az előmelegítőből a dobba folyik a tej és ez a nagy lendítő-kerékről és két kisebb kerékről a függélyesen álló dob-tengelyre futó zsinórral hozatik forgásba, 6000—7000 forgást téve egy percz alatt; a dobból — a dobot körülvevő köpenyegből — két lefelé hajló cső nyulik ki, ezek közül az egyik a tejfölt, a másik pedig a lefelezett tejet vezeti ki.

Sz. A.

Tapasztalataim a lenmag termelése körül.

Az 1895. évi májusi nagy szárazság gondolkodóba ejtette a gazdát, hogy mi is lesz már most, ha ez még tovább tart — és szalmás gabonavetéseit látva nap-nap után sinylődni, kezdett azon gondolkozni, hogy valami olyan növényt is vessen, a mi későn, az esetleg május végén vagy június elején beállható esővel vethető legyen és gyors fejlődésével a már eddig is mutatkozó kárt némileg pótolja.

Gondolkozva azon, hogy melyik növény is lenne az, a mely a mi mezőségi klimánkra beválnék, reájöttem, hogy a len. Felszántottam egy 10 holdas harmadéves lóherést, de a nagy szárazság folytán roppant göröngyös lett a szántásom, úgy, hogy szó sem lehetett a bévetésről. Május 25-én kaptunk egy esőt, mely után a galyakat elboronáltattam, 28-án egy újbóli eső után a vetést szórva eszközöltem és a magot leboronáltattam. — Öt nap mulva

lenvetésem szépen egyenletesen kelni kezdett. A gyommentés lóhere-tarlóban oly szépen fejlődött, hogy augusztus vége felé már megérett kasza alá. Mivel szalmáját áztatásra fel nem használhattam, mert arra való vizem nincsen, csak kaszáltattam és így kévébe kötve keresztbe rakva 8 napig kiszáradni és utávézni hagytam; ezután összehordva; a gőzcséplőgéppel kicsépléjük; adott holdanként 6 mm. magot, à 10 ft brutto jövedelem. Aratási, cséplési költsége a zabéval egyenlő. Magszükséglet holdanként 20 kg.

Mint már említém, vízhiány miatt a szalma nem lett kiáztatva, csak egyszerű fedélszalmának használtatott fel, s így jóval kevesebb jövedelmet adott, mint adott volna azon esetben, ha erre való viz mellett azt kiázthattam volna.

Főkélléke a lentermelésnek, hogy a mag apró, jól elmüvelt földbe kerüljön és így az apró lenmag gyorsan kikelhessen (mert a len oly hamar kél, hogy a régi közmondás azt mondja róla, hogy »ha nem szégyelné, mindjárt kibujna). Ajánlatos a talajt vetés előtt elboronáltatni, vetés után elég a magot egyszerűen alaboronálni. Ha őszi szántásba vethetjük, a mi nézetem szerint nagyon előnyös lehet, ajánlatos azt extirpátorral jól átforgatni, hogy a kikelt gyommagvak úgy is pusztuljanak. Kívánatos, hogy a talaj ne legyen gyomos, mert kiválóan a vadrepce és a »cuscuta epilinum«-aranka a lennek legnagyobb ellensége. Legajánlatosabb lóhere után vetni tiszta földbe, mivel a buzának jó előveteménye, a forgóba is jól beválik.

A szakmunkák a lennek korai vetését ajánlják, mivel kikeléséhez sok nedvességre van szüksége, de ezt — a márcziusi vetést nálunk nem tartom czélszerűnek, mivel így érése éppen az aratási időszakba esnék és betakaríttatása többbe kerülne, mint a májusvégi vetésnek.

Hódolva azon elvnek, hogy gazdálkodásunk minél többoldalú legyen, azt vélem, hogy nagyon helyesen teszi minden gazda, ha gazdaságát úgy osztja be, hogy minél többfélét termelhessen, még pedig olyformán, hogy a fejlődési időszak terményeinél minél különbözőbb legyen, hogy rövidebb ideig tartó szárazságok ne tehesék tönkre egész évi fáradozását.

Csontos Miklós.

Boráraink a jelenben — s azok várható alakulása.

Minden szakmának megvannak a maga pessimistái, kik ha a jelenben nem találhatnak okot a kétségbeesésre, a jövő kutatására adják magukat, szemlélődéseik eredményeképp véstjóslo jövődöléseikkel ingatván meg a közönség bizalmát kenyéradó foglalkozása iránt.

A szőlőművelés és bortermelés terén talán többször találkozzunk ily elkeseredett prófétákkal, mint más termelési ágak művelői közt, mi könnyen érthetővé válik, ha meggondoljuk, hogy az annyi csapást szenvedett s folytonosan új kalamitásoktól rettegő szőlőműves nép mennyivel fogékonyabb a kedvezőtlen jóslatok, mint a biztató szó iránt.

A szőlőtermelő közönség czéltalan riasztgatása, a viszonyok rosszabbra fordulásának légből kapott jóslásával ép akkora hiba, mint a népben oktalan reményeket támasztani a filloxerának magától való elenyészése iránt s ezzel indolenciájának, legalább maga előtt, mehtséget szolgáltatni.

Czélom, e néhány sorban ama nézet alaptalanságára mutatni, mely a borárak rohamos és aránytalan esését vélvén előre láthatni, a szőlők rekonstrukcióját buzgalommal felkarolt termelőink egy részét is megbénítja további czéltudatos munkásságában.

* * *

Boráraink rohamos és aránytalan hanyatlását, minden ez idő szerint számításba vonható körülmény közül csak kettő okozhatná, t. i: 1. a belföldi túltermelés; 2. a külföldi verseny.

Sokan hangosan adnak kifejezést abbeli nézetüknek, hogy a bőven termő ojtvány, — de kivált a rohamosan tért foglaló homoki szőlők termelői rövid idő multán a tömegboroknak oly mennyiségét fogják piacra vinni, mely okvetlenül az árak tetemes csökkenését kell hogy eredményezze.

Lássuk, mennyi valószínűsége van ez állításnak? 1878-tól 1894-ig Magyarország évi bortermése oly dekadenciát mutat, melynek folytonosságát csak a bortermésre különösen kedvező évek okozta — csak egy-egy évben észlelhető emelkedések szakítják meg.

Magyarország bortermése volt 1878-ban: 8,075.833 hl. 1879: 6,314.343 hl. 1880: 2,426.799 hl. 1881: 4,230.730 hl. 1882: 4,113.058 hl. 1883: 4,636.135 hl. 1884: 4,411.391 hl. 1885: 5.422.675 hl.

1886: 3,932.755 hl. 1887: 4,961.097 hl. 1888: 3,909.175 hl. 1889: 4,522.250 hl. 1890: 3,443.727 hl. 1891: 1,230.626 hl. 1892: 796.560 hl. 1893: 939 987 hl. 1894: 1,387.009 hl.

Ebből az összeállításból láthatjuk, hogy Magyarország bortermése csak mintegy 10 év óta, azaz 1885-től mutat állandóan hanyatló irányzatot. Ezzel szemben az ide vonatkozó statisztikai adatokból konstatálható, hogy a bor árának hullámzásai épen nem mutattak oly összefüggést hazai bortermésünk ingadozó mennyiségével, mely arra mutatna, hogy a magyarországi borárakat közvetlenül és leghathatósabban a belföldi termelés nagysága befolyásolná.

Nem is lehet ez így. Mert hiszen igaz, hogy egészséges viszonyok közt egyedül a kínálat és kereslet közti viszony határozhatja meg az árak nagyságát; ámde a belföldi bortermés e két nagy tényezőnek egyikét, a kínálatot is csak részben képviseli, annak másik, nagy jelentőségű eszközét a külföldi verseny képezvén.

A mi a keresletet illeti, ez a kínálattal szemben, ép az utóbbi évek folyamán kedvezően alakult. Persze, ennek a keresletnek nem csekély részét az olasz bor elégitette ki termelőink s a magyar bor rovására; de ha pusztán a keresletről, mint ilyenről szólunk, konstatálnunk kell, hogy az a belföldön utóbbi időben nagyobboldott. Egyik oka ennek a magyar cognac-ipar fellendülése, másrészt pedig a 92-ik évi bortörvény üdvös hatásának tudható ez be.

Ha tehát a magyar bortermelő közönség az államkormányzattól hathatósan segítve az olasz bor konkurencziáját tetemesen szűkebb térre szorítani, sőt idővel egészen megsemmisíteni képes lesz, úgy a belföldi keresletnek érintett emelkedése feltétlenül a belföldi kínálat, s így a magyar bortermelők javára fog esni. Erre az első lépés immár meg is történt tetemes szigorításával ama szabályzatnak, mely szerint — a kedvezményes (3 frt 20 kros) vámtételre igényt tartó olasz borok — elvámolandók. A régi szabályzat és lanyha ellenőrzés mellett sok száz hektóliter olyan olasz bor jött át kedvezményes vámtétellel határainkon, melyekre nézve Olaszországgal kötött vámszerződésünk ezt az alacsonyabb vámtételt nem biztosítja. Sőt mi több, nagy görög és spanyol származású szállitmányok is jogtalanul élvezték ama kedvezményt, melyet a szerződés csak bizonyos, meghatározott fajú olasz boroknak ad

meg. A kormánynak, ámbár megkésve kiadott erélyes rendelete, ez ügyben már is jobbra változtatta a viszonyokat, a mennyiben az utolsó évnegyed olaszbor behozatala a tavalyi év ugyanczen időszakához képest már tetemes csökkenést mutat.

A belföldi túltermeléstől jó ideig még egyáltalán nem kell tartanunk. Ha egy pillantást vetünk az 1878—94-iki éveknek fent egyenként közölt bortermésére, látjuk, hogy Magyarország bortermése a filloxera pusztításai folytán sokkal inkább csökkentek, mint hogy a régi termés átlagokat néhány rövid év előtt, ismét el lehetne érni. S ha már ismét, annyi bort fogunk is produkálhatni, mint a 70-es évek végén s a 80-asok elején, a túltermelés még korántsem fog beállani, mert mi akkor sem volt, annál kevésbbé lehet ugyan oly termések mellett a jövőben, a kereslet folytonos nagyobbodásával.

Néhány szóval vázoltam belföldi viszonyainkat, melyek a borárak alakulására a jövőben kihatással lehetnek, áttérek most annak fejtegetésére, mennyiben alterálhatja borárainkat a külföldi verseny.

A belföld fogyasztásával szemben csupán az olasz borbehozatal szerepel mint külföldi verseny aggasztó nagyságú tételekkel. Erről már feljebb megemlékeztem s említettem, hogy a viszonyok e tekintetben kedvezőbbekké váltak. Mindazonáltal az olasz bor konkurencziája még jó ideig nyomasztólag fog hatni a belföldi forgalomra, mert kedvezményes vámtételt joggal élvező borokat is, nagy mennyiségekben képes Olaszország piacunkra hozni. De látuk, hogy akkor is, mikor az olasz borok a visszaélések folytán még sokkal nagyobb mennyiségekben özönölhettek az országba mint most, ez a nagyobb verseny sem volt képes a Magyarországi borárakra annyira deprimálólag hatni, hogy az új szőlők telepítőinek kedvét szeghette volna. A francia import oly kicsiny, hogy az belföldi forgalmunkban nem sokat nyom a latban, egyéb államok behozatala pedig tekintetbe sem vehető.

A külföldi borok versenye sokkal fontosabb s veszedelmesebb reánk nézve boraink külföldi forgalmát illetőleg. Annyi tény, hogy borainknak jelenleg nincs egyetlen biztos és sokat consumáló külföldi piacza sem. A külső piacokon legerősebb versenytársunk Franciaország.

Talán rosszul használtam a szót, mert a hol verseny nincs, nincs is versenytárs, már pedig Franciaország borai ellen mi a jelenben nem vagyunk képesek versenyezni. Ez a hiba egyenesen borkezelésünk fejletlenségére, termelőink indolenciájára s az üzleti szellem, valamint a borkereskedéshez szükséges ismeretek hiányára vezethető vissza.

A Magyarországon termő anyag teljesen alkalmas arra, hogy hivatott kezekben piacot piacra hódítson s akár a Francia export legjobb piacait hódítsa el. Hogy részletesen elősoroljam, melyek ama hibák, melyek az ellenkező állapotokat teremtették, s mi mindaz, mivel ezen segíteni lehetne; ennek előadása nem tartozhatik jelen rövid cikkem keretébe; itt csupán arra kívánok utalni, hogy a külföld sem elzárt tér a magyar borok előtt. Ép az exportnak kell a magyar modern bortermelés leghatalmasabb rugójává válnia, viszont ép ennek a bortermelésnek helyes iránya, intenzivitása kell hogy a magyar boroknak piacokat teremtsen, s azokat megtartani is képes legyen.

Erdélynek még igen szép, a fillokszera által érintetlen szőlőterületei vannak ma is. S nem lehet-e a legnagyobb mértékben exportképes az a bor, mely ezeken a területeken terem? Miért nem szerepelnek ezek a borok a külföld nagy piaczaín?

Nem is ismerik őket.

Most még végezetül utalok a millenniumi kiállításra, mely tán évtizedekig nem ismétlődő alkalmat nyújt borainknak a külföld előtt való bemutatására.

Ragadják meg termelőink ezt az alkalmat! Nagy lépés lesz boraink exportjának biztosítása érdekében.

Mindazok után, mit e néhány sorban elmondani szerencsém volt, hozzávetve ama tényeket is, a melyek elszámolására itt most tér és alkalom nincs, de melyek a felvettem kérdésre élesebb világot vetnek, ama következtetés vonható le, hogy a magyar borárak oly hanyatlásától, mely a szőlőművelés jövedelmezőségét megszüntetné, tartani okunk nincs; sőt a magyar borok külföldi nagy forgalmának megteremtése, mely a szőlő jövedelmezőségét mindenkorra biztosítaná, egyenesen az érdekelt magyar közönség kezében van.

Budapest, 1895. december 9.

Vimmer Károly.

Az erdőőri szakiskolák és mezőgazdáink.

Az 1879. évi XXXI. t.-cz., vagy röviden az »erdő-törvény« Magyarország erdőgazdaságát rövid időn olyan polczra emelte, hogy ma már minden tekintetben vetekedik a belterjes gazdálkodást folytató külföldi erdőgazdaságok bármelyikével, de sőt némely irányban túl is haladta azokat.

Egyik — a gazdaközönséget is közelről érdeklő — folyománya a magyar erdőgazdaság intensívebbé tételének: az erdőőri szakiskolák felállítása, a melyek egy égető szükségén: a műszaki segéd-személyzet hiányán segítettek.

Nem képezi feladatomat, hogy ezen szakiskolák szervezetével részletesen foglalkozzam és azoknak üdvös hatását fejtegessem, — igénytelen soraimnak csak egy célja van, az, hogy röviden reá mutassak arra, hogy ezen szakiskolák mennyiben érdekelhetik gazdaközönségünket.

Kétségtelen, hogy az erdélyi részekben a vagyon zömét az erdők képezik, de majdnem bizonyos az is, hogy gazdaközönségünk legnagyobb része egyuttal erdőbirtokos is; — és ezek között tulnyomó azoknak a száma, a kik tekintettel erdőbirtokuk nagyságára és értékére, magasabb képzettségű erdőtisztet nem alkalmazhatnak.

Már most, ha figyelembe vesszük, hogy az erdőőri szakiskolákban a megfelelő *elméleti oktatás* mellett a *főszuly* a *gyakorlati* kiképzésre fektetik és a tanulók az erdőgazdaságnál előforduló mindennemű munkálatokat, a favágástól kezdve, magok tartoznak végezni, evidens, hogy oly műszaki személyzet neveltetik, a mely nemcsak erdőőri alkalmazásban áll feladatának magaslatán, hanem kisebb erdőgazdaságoknak helyes és megfelelő vitelére is alkalmas.

A szakiskolát végzett növendékek a számtításban u. m. köb-tartalom, terület stb., rajzolás, valamint kisebb területek felmérésében is kellőleg ki vannak képezve, tehát ott, a hol a mezőgazdaság alárendeltebb avagy az erdőgazdasággal egyenlő, mindkettőnek felügyeletére, a nyilvántartások, számadások stb.-nek vezetésére, intézésére alkalmazhatók.

Mindezek mellett, ha figyelembe vesszük még azt, hogy igényeik alárendeltek, neveltetésükben a fegyelemhez, szigoru bánásmóddhoz hozzá vannak szoktatva, sőt szolgálai teendőket is kötelesek

végezni, — azt hiszem, nem végeztem egészen hiábavaló munkát, a mikor gazdaközönségünknek figyelmét az erdőőri szakiskolát végzett növendékekre felhívtam.

Br. Feilitzsch Arthur.

Kisebbszakközlemények.

— **A must erjedése és az eczetesedés.** A borbetegségek évenként sok ezer hektoliter bort tesznek tönkre, a termelőknek igen nagy kárára. A czélszerű pinczekezeléssel a borbetegségek egy jelentékeny részét elkerülhetjük, már pedig sokkal könnyebb a betegséget elkerülni, mint a már meglevő betegséget orvosolni. A bortermelők leginkább arról panaszkodnak, hogy boruk könnyen megeczetesedik, és hogy a borok a főerjedés után nem akarnak megtisztulni, de zavarosak maradnak. Ezeken azonban könnyen segíthetünk; ha ezen bajok gyakrabban jelentkeznek, csak az lehet az oka, hogy az erjesztés keresztülvitelénél az előirt szabályok nem vétettek kellőképen figyelembe. A legfélelmesebb borbetegség az eczetesedés, mert ez lassabban vagy gyorsabban, de biztosan halad. A képződött eczetsavat nem vagyunk képesek a borból eltávolítani. Néha az ismételt pasteurözés meggátolja ugyan a további eczetesedést, de ez nagyon drága orvosság. A fölmelegített eczetes bornak egészséges borral való keverése enyhíti ugyan a bajt, de nagyon kockázatos eljárás, mert ráadásul még a keverésre használt egészséges bor is megeczetesedik és tönkre juthat. Az eczetesedésnek az oka igen sokszor az okszerűtlen erjesztésnek tulajdonítandó. Ha a megzuzott szőlő szüretkor — kivált meleg időben — hosszabb ideig áll, akkor már rövid idő múlva erjedés mutatkozik, s ezen nyílt erjedésben levő czefre rendkívül kedvező tanyája a sohasem hiányzó eczetszaporítóknak. Ez okból ajánlható a czefrét mielőbb kipréselni s a vörösbor-készítésnél a czefrét a levegőtől mielőbb elzárni. Az első vagy főerjedés képezi tudvalevőleg a bor további fejlődésének az alapját s ez — föltéve, hogy a must egyforma — függ az élesztő minő- és mennyiségétől s az erjedő must hőfokától. Az élesztő minőségét évek óta tüzetes tanulmány tárgyává tették és ma az u. n. tiszta élesztők segítségével a véletlen erjedésektől megszabadultunk. A képződő élesztő meny-

nyisége annyiban bir befolyással, hogy leülepedvén, több-kevesebb festőanyagot visz magával, azonkívül a bornak különleges élesztőtíz ad s a bor ízét és szagát részben elvonhatja. Sokkal szembeszökőbb befolyása van azonban az erjedési hőmérséknek a bor minőségére. Legczélszerűbb a 15—16 fok C. hőmérsék. Nem elegendő azonban, ha a hőmérsékét csak a pincze valamely pontján vizsgáljuk, hanem magának az erjedő mustnak a hőmérsékét kell ismételtlen egy megbízható hőmérővel megmérni; mert ha a pincze hőmérséke 15 fokot mutat is, azért a must ezen hőfoknál jóval hidegebb is, melegebb is lehet. Minthogy azonban a tulságosan lassu erjedésnél nyulóság és eczetesség keletkezhetik, valamint a tulheves erjedésnél is, legczélszerűbb a hőfokot magában a hordóban mérni meg. Hogy pedig az erjedési hőfokot állandóan 15 fok C.-nál tarthassuk, legtöbb esetben szükséges lesz az erjesztőpincze fűtéséről gondoskodni; ezáltal azonban a pincze hőmérséke többnyire igen egyenlőtlenül melegszik fel, a hordó felületén 25—30 fok C. hőmérsékét találunk, míg a hordó alján nincs több 5—6 fok C.-nál, s így a felületen tulságosan heves, az alján tulságosan tunya erjedés folyik; azért, ha az erjesztőhelyiség fűttetik, tanácsos lesz az erjedő mustot csapra ütni s naponként 1—2-szer egy részletet alulról sajtárra fejteni és felülről feltölteni, hogy a hőmérsék kiegyenlítettessék; ezt azonban azáltal is elérhetjük, ha a mustot néhányszor bottal vagy kavarárkészülékkel a hordóban igen jól összekeverjük, hogy annak hőfoka 15 fok C. legyen az egész hordóban. A bornak zavarosságát, mely az ismételt lefejtés, szűrés, derítés daczára megmarad, egy olyan anyag okozza, melyet közönségesen nyálkának neveznek. Ez erjedés közben a cukorból keletkezik, ha az erjedés igen heves és gyors lefolyásu, de képződhetik a lassu erjedésnél az élesztő felbomlása folytán; ezenkívül az is lehet oka, hogy az élesztőt (seprűt) eczetsav-baktériumok vagy eczetsavbaktériumok és borvirág felbontják. Ezekből kitünik, mint kell e bajok ellen védekezni. Ha a szőlőcsefrét gyorsan sajtoljuk s ügyelünk arra, hogy az erjedési hőfok 15—16 fok C. legyen, s ha az új bort sokáig nem hagyjuk a seprűjén, akkor egyebeken kívül e bajt is biztosan el fogjuk kerülni. *M. Sz.*

— A lóhermag »Rothstich« éről azt olvastuk a »Gazd. Lapok« egy közelebbi számában, hogy annak igazi oka még nincs felde-

ritve. Pedig bizon fel van az már régen derítve. Nem egyéb az oka e megvörösödésnek, mint a nedvesség és a fülledés. Nem ajánljuk ugyan a megpróbálását, de többen jártak már úgy, hogy a még nyers, friss cséplésű lóhermagot zsákban nedves levegőn hagyván, az mind megvörösödött. E folyamat legkönnyebben előáll akkor, midőn — régi gépek szerint — a már leszedett gubók garmalája sokáig várva a fejtésre, nedves, ködös, vagy pláne esős időnek van pár napig kitéve. *Z. Bodolla Mihály.*

— **Új szőlők olesó kezelése.** Sz. P. harii földbirtokos újon beállított első éves szőlőjébe minden négy tő közé egy fészek gyalog-paszulyt ültetett, melynek terméseért megkapálták szőlőjét. Következő évben ugyanilyen módon tengerit vetett közzé, melynek már félterméseért megművelték a második évben szőlőjét. E két növény ritkán téve a fiatal szőlőnek nem árt, sőt száraz években, minő az idej is volt, inkább előnyös lehet s ha tekintetbe vesszük, hogy rendes körülmények között az új szőlők megművelése mily sokba kerül — ezen eljárást csak helyesnek és praktikusnak nevezhetjük. *Z. Bodolla Mihály.*

Irodalmi Szemle.

— **A brassói kereskedelmi és iparkamara 1894. évre szóló jelentéséből a Romániával való termény- és állatforgalom és cukorgyártásunkra vonatkozólag következő — erdélyi gazdaközönségünket érdeklő — részleteket közöljük:**

a) Mezőgazdasági termékek kivitele.

A brassói kamarakerületben fekvő m. kir. határvámhivatalokon át Romániából következő mennyiségű mezőgazdasági termékek hozatott be:

	1894	1893
Kukoricza	109.121	48.781 q.
Köles	9.537	8.022 »
Árpa	7.672	882 »
Buza	3.401	392 »

A kivitel Romániába következőkép alakult:

	1894	1893
Burgonya	16.728	18.966 q.
Bab	4.188	2.435 »

Lencse	2.331	525 »
Borsó	502	612 »
Kender	1.843	3.130 »
Lóheremag	118	6 »
Komló	398	147 »
Szalma	4.939	3,113 »
Széna	76.786	1.377 »

b) az állatforgalom a brassói iparkamara körében levő határvámállomásainkon keresztül következőkép alakult:

	kivitel		behozatal		
	1894	1893	1894	1893	
Szarvasmarha	1.064	421	—	—	darab
Juh	49.357	86.011	33	1.602	»
Kecske	—	4	—	13	»
Bárány és gödölye	9.373	26.825	—	16	»
Ló	1.275	1.825	33	24	»
Szamar, öszvér	89	36	9	8	»

c) *Czukorgyártás.* A magyar czukoripar-részvénytársaság botfalvi czukorgyára igazgatóságának jelentéséből látjuk, hogy a czukoripari gyártmányok rendkívüli árhanyatlása erre a gyárra is károsan folyt be, úgy, hogy az üzleti helyzet semmikép sem mondható jónak. Az árhanyatlás az általános túltermelés s a fogyasztásnak ezzel lépést nem tartó fokozódása következtében állott elő, ez ellen pedig egyes gyárak, de sajnos, még országok sem, vagy legalább nem sokat tehetnek.

A gyár főfeladata abban rejlik, hogy az előállítási költségek, a nyers anyagtól kezdve, lehetőleg csökkentessenek. A mennyiben itt s különösen a mezőgazdaságnál még mindig nagy a munkáshiány, a gyárigazgatóság nagyon kívánatosnak tartja, hogy Felső-Magyarországból beszerzett olcsóbb munkaerő által törekedjék a bajon segíteni. Ehhez azonban az szükséges, hogy a viteldíj, mely ma 8 forintot tesz ki, tehát 1 frttal magasabb, mint egy Brassóból Budapestre szóló II-od osztályu jegy ára a gyorsvonaton, leszállitassék. 1894-ig egy személyre egy 4 frtos díjtétel állott fenn, mely azonban azóta 8 frtra emeltetett. Semmiképen sem méltányos, Erdélyt a megkívántató munkaerő beszerzését illetőleg az ország egyéb részeivel szemben annyira hátravetni, csak azért, mert a

munkások egyedüli beszerzési forrásától oly távol esik. Továbbá nagyon kívánatos volna, ha az üzcmhez szükséges anyagok, főképen répa, szén és mész kő szállítási díjtételeinek mérséklése engedélyeztetnék s ez által megtakarítások volnának eszközölhetők, melyek a vállalat fenmaradását lehetővé tennék.

A gyártmányok kelendősége lanyha volt s a romániai kivitel a magas díjtételek által oly mérvben korlátoztatik, hogy a gyár Jassyba már egyáltalán nem szállíthat, mert ausztriai cukorgyárak tetemesen jutányosabb díjtételekkel dolgoznak, pl. a chiby-i gyár díjtétele 3.50, a botfalvié pedig 5.60 franc. Románia nyugati része, Kis-Oláhország, Pitestin keresztül ugyanezen okból van a gyár elől elzárva. Mindazonáltal a gyártmányok egy harmadánál több Romániába és Bulgáriába is, továbbá Fiumén keresztül a keletre szállítatik, míg a belföldi kelet legnagyobb részében Erdélyre szorítkozik.

A cukorrépatermelést a gyár még mindig nem találja teljesen kielégítőnek, a mennyiben a környékén fekvő községek termelési területe aránylag még kicsiny, úgy, hogy a gyár távolabbi vidékekről és a magasabb szállítási költség révén természetesen drágábban kénytelen cukorrépát beszerezni. A mezőgazdák azonban mindinkább belátják, hogy a cukorrépatermelés jövedelmezőbb más mezei vetemények termesztésénél s remény van arra, hogy a gyár évek folyamán abba a helyzetbe jön, hogy répaszükségletét a közelből fogja teljesen fedezhetni.

A predeali fővámhivatalon keresztül Romániába a következő cukorforgalom játszódott le:

	1894:	1893:
Finomított cukor	26.374 q.	36.118 q.
Czukorszörp	31 »	666 »

A botfalvi állomáson 1894-ben 45.936 q. adatott fel a múlt évi 53.278 q.-hoz képest.

— Az „Országos Magyar Gazdasági Egylet“ 1894—95. évi Évkönyve megjelent s az egylet minden irányu működését részletesen ismertető vaskos füzet, ezenfelül több érdekes szakcikket is közöl. Megemlítendőnek tartjuk még ez alkalommal, hogy az »O. M. G. E.«-nek erdélyi részeinkből majd száz tagja van.

— Az 1895. évi orsz. gazdakongresszus történetéről és tárgyalásairól hat terjedelmes füzetet adott ki az »O. M. G. E.«

E füzetek czime a következő: I. *A kongresszus szervezete, tagjainak névsora és határozatai.* (Ára: 2 frt.) II. *Mezőgazdasági és szakoktatásügyi szakosztály.* (Ára: 2 frt.) III. *Biztosítás, adó- és hitelügyi szakosztály.* (Ára: 1 frt.) IV. *Mezőgazdasági, politikai és értékesítési szakosztály.* (Ára: 2 frt.) V. *Telepítés és kivándorlás, munkás- és cselédügyi szakosztály.* (Ára: 2 frt.) VI. *Gazdasági érdekképviseleti szakosztály.* (Ára: 2 frt.)

Ezen munkákban hazánk gazdasági ügyeinek minden sérelme tárgyaltva van sok szép és helyes javaslattal, melyeknek kivitelét kitudja: mikor hozza meg az idő! . . Jó lélekkel ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— A „Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle“ ez évi 5. füzete a következő érdekes tartalommal jelent meg: I. *Értekezések*: 1. Német telepítések Bereg megyében. Irta Lehoczky Tivadar. II. *Adatok*: 2. Magyar főpapok s a magyar király jövedelme 1186-ban. Közli Dr. Küffer Béla. 3. A földközösség történetéhez Zomboron. Közli Tagányi Károly. 4. Aspremont János Gobert gróf gazdasági levelei. Közli gróf Zichy István. 5. Utasítás a szentmiklósi udvari bíró részére. Közli Virágh Elek. 6. Tessedik Sámuel adomái, önéletírásának megvilágosításához. Közli Ruisz Gyula. 7. A bethlenitalmérés szabályozása 1641-ben. Közli — a — o. III. *Könyvészet*: 8. Magyar gazdaságtörténelmi könyvészet 1893—94. Összeállította Barcza Imre.

— A „Méh és Világa.“ Irta: *Sötér Kálmán.* Elméleti és gyakorlati bevezetés a méhek alapos ismerete és sikeres tenyésztésébe, a méhek iránt érdeklődő közönség számára. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe e művet, melynek első része 500, finom velin papírra nyomott oldalon, a szövegbe nyomott számos illusztrációval már megjelent. 1896. január 1-ig előfizetési árban megrendelhető az erdélyrészi méhész-egyletnél.

— **Naptárak 1896. évre.** 1. »Köztelek Zsebnaptár és Évkönyv« *Rubinek Gy.* és *Szilassy Z.* szerkesztésében 2 csinos kötetben, előbbi a közhasznú gazdasági ismeretek bő halmazával, utóbbi a miniszterium, szakegyesületek és uradalmak tisztii cím- és névtárával. Ára a kettőnek: 2 frt. 2. »Gazdák Zsebnaptára« *Lónyai Ferencz* min. titkár szerkesztésében, előbbihez hasonló tartalommal, ára: 1 frt. 3. Az »Erdélyi Gazda Tárcza Nap-

tára 1896. évre. (Ingyen mellékletül az »Erdélyi Gazda« f. évi XII-ik számához.) *Tokaji László* erdélyi gazd. egyleti titkár szerkesztésében, az erdélyi vásárok pontos jegyzékével, névnapmutatóval, ismeretterjesztő cikkekkel és számos közhasznú tudnivalóval. Bolti ára a 100 oldalra terjedő füzetnek 15 kr. Mindhárom naptár megszerezhető minden könyv- és hírlapkereskedőnél.

Vegyes közlemények.

— A magyar királyi pénzügyminister úrnak 78,161. sz. alatt következő leiratát vettük: Folyó évi október hó 19-én 974. sz. a. kelt beadványára értesitem a t. igazgatóságot, hogy ama kérelmét, mely szerint, a kolozsvári áruaktár-részvénytársasághoz beraktározandó lőneremag-készletekre a kolozsvári kereskedelmi bank útján előnyös feltételek mellett állami kölcsönöket engedélyezzek, e célra felhasználható költségvetési hitel hiányában teljesíthetőnek nem találtam.

Budapest, 1895. november 12.

Lukács s. k.

— A fogarasi állami ménes jövő sorsa biztosítva van. Új földművelésügyi Ministerünk ugyanis — elvileg és általánosságban — magáévá tette egyletünknek e tárgyban kifejtett intencióit és a nevezett ménesnek nemcsak további fenntartását, de annak az erdélyi viszonyok és igények szerinti — és később meghatározandó módon való — újjászervezését és kibővítését is megígérte. Az ügy további fejlődéséről — annak idején tájékoztatni fogjuk olvasóinkat.

— A „Hungária“ budapesti műtrágyagyár-részvénytársaság következő előnyös ajánlatot tette egyletünk tagjai részére: »Igazgatóságunk határozata folytán van szerencsénk a tekintetes választmányt arról értesíteni, hogy az erdélyi gazdasági egyesület tagjait 5⁰/₁₀ azaz öt százalék kedvezményben fogjuk — műtrágya-gyártmányaink után — részesíteni és azonkívül ha egyes gazdák kívánják, a 6 havi hitelt meghosszabbítjuk összesen 12 hóra olyképen, hogy a második 6 hóra igen mérsékelt kamatot számítunk.« Ezen ajánlat, illetve kedvezmény, múlt havi igazgató-választmányi ülésen tárgyalatván, köszönettel elfogadtatott, minek folytán értesítjük az azt igénybe venni óhajtókat, hogy megrendeléseiket az »Erdélyi Gaz-

dasági Egylet titkári hivatala útján — mely azt díjtalanul közvetíti — juttassák a nevezett céghez.

— **A magyar háziipar az ezredéves kiállításon.** Az ezredéves kiállítás egyik legszebb és legüdvösebb feladata megösmertetni a magyar népet a világgal. A magyar népet a maga teljes valóságában. A házát, a szobáját, a csürét, az ólját, a viseletét, az életmódját, a szokásait, az erkölceit és a két keze munkáját. Ennek a célnak szentelik a kiállítás faluját, ötvennél több épületével és százon felül levő melléképületeivel. Erről a faluról még többször lesz alkalmunk beszélni, most csak egy nagy épületéről essék szó, a hol a magyar háziipar kerül bemutatóra. Maga az épület a pozsonyi városházának mása lesz s pozsonyi iparosok építik, egészen hiven az eredeti nyomán. Négy nagy csoportra oszlik benne a kiállítás; ezek:

1. a fonó- és szövő-ipar;
2. fonások fűz vesszőből, háncsból, gyékényből, szalmából;
3. agyagipari cikkek;
4. faipari készítmények.

Mindenik csoport nemcsak a készített tárgyak bemutatására szorítkozik, hanem egyszersmind teljes statisztikáját adja, hogy hány ember foglalkozik az illető háziiparral, hány férfi, nő, gyermek, mennyit tesz az évi termelés, s mennyi a munka keresete. De ezen felül, hogy a kiállítás képét változatosá s magát a kiállítást tanulságossá tegyék, bemutatják életnagyságu figurákkal és csoportokon a készítés módját is. Az agyagipari csoportban például egy tűzálló téglából összerakott kis házikó lesz a melyben a papirmasszából élethűen utánzott zsaluzsányi fazekas korongján tálakat és bögréket készít, egy másik csoportban az asszony meg a fiu az agyagot veri, áztatja és gyurja a fazekas kezéhez; egy harmadik pedig a kész fazekakat, tálakat, bögréket rakosgatja és helyezi el. A fonó- és szövő-ipari csoportban látnivaló lesz a torontáli szőnyeget szövő asszony a szövőszékével, a varrottast készítő bánffy-hunyadi nő, a felvidéki csipkeverő leány. A vessző és háncs fonó-csoportban látható lesz a dorogmai kosárfonó család munkássága, azon kezdve, mikor a család ifjabb tagjai hántani kezdik a fűz vesszőt s végig minden processzuson, amint a készülő kosár kézről kézre jár s végre a család fejének a kezéből kerül ki, mint formás, kész kosár.

Ugyanigy látható lesz egy hajdu-nánási szalmakalap-készítő család s egy bártfai gyerekjátékot, babákat, fa-faragásokat csináló familia. A bábukat mind az illető vidék ruháiba öltöztetik s a szükséges ruhákat, eszközöket, szerszámokat már fel is hozatták Budapestre.

— **Kiosztandó könyvek.** Egyletünk irodájában az alább irt könyvekből néhány felesleges példány lévén, azokból kívánatra szivesen küldünk egyletünk tagjainak teljesen díjtalanul.

1. Az erdélyi szarvasmarhatenyésztés feladatai, *Egán Edétől.*
2. A cukorrépa-termelés vezérfonala, *Szemere Hubától.*
3. A szőlő peronoszpóra betegsége, *Linhárt György és Mezei Gyulától.*
4. A műtrágyák alkalmazása, herényi *Gothárd Sándortól.*
5. A Mezőség kopárainak befásítása, *Fekete Lajostól.*
6. A törvényes főhibákról és a kezességről, *Reich Alberttől.*
7. Jelentés Magyarország selyemtenyésztéséről és selyempiparáról, a földmivelési m. kir. ministerium országos *selyemtenyésztési felügyelőségétől.*

8. Az Erdélyi Gazdasági Egylet állatkiállítási szakosztályának működése 1882 — 1889. Dr. *Szentkirályi Akostól.*

— **A világ 1895. évi buza- és rozstermése.** A földmivelésügyi m. kir. minister a világ 1895. évi buza- és rozsterméséről nagyérdemű statistikai kimutatást közöl a cs. és kir. konzulok, a közzgazdasági előadók és az állandó gazdasági tudósítók által szolgáltatott adatok alapján. A következőkben ide igtatjuk a kimutatás végző szavait és táblázatait.

»Véleményünk az idei gabnaüzlet menetére az, hogy a forgalom mindenesetre élénkebb lesz, mint volt a mult évben, mivel a készletek az 1894-iki készletekhez képest határozottan csekélyebbek, tagadhatatlan ugyan, hogy az amerikai, oroszországi és franciaországi búzakészletek még mindig számottevők, viszont azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Romániában, Magyarországon, Bulgáriában, Szerbiában, Ausztriában, Németországban, Angliában, Németalföldön, Olaszország- és Spanyolországban stb. alig volt már az idén készletben annyi buza az aratás kezdetén, mint a mennyit egyedül Amerika kimutatott a mult év folyamán aratás előtt. De ha a készletek normálisak lennének is, — a termésnél mutatkozó jelentékeny kevesebbet mindenképen

előidézője lesz az élénkebb forgalomnak, s ezzel kapcsolatban reméljük, hogy az áralakulás a gazdákra kedvezőbb leend.

Az importáló államokban a búzatermés 264:16 millió hektoliter; az exportáló államokban pedig 582:20 millió hltr.; a világ valószínű búzatermés-eredménye tehát 846 millió hektoliter, a múlt évben termett 928 millió hektoliter, és így 1895-ben a termés 82 millió hektoliterrel kevesebb.

A világ folyó évi búzatermése tehát körülbelül 10%-kal kevesebb, mint volt a múlt évi és a fedezetlenül álló búzahiány 28 millió hektoliter, vagyis 21 millió métermázsza.

Figyelembe véve már most azt, hogy az importáló államokban a rozstermés 184 millió hl (tavaly 203 millió hl. termett) s a hiány 27—30 millió hektoliter s az exportáló államokban pedig a rozstermés 336 millió hektoliter (tavaly 371 millió hektoliter volt) s a felesleg legfeljebb csak 18—20 millió hektoliter, a rozsnál is fedezetlenül áll mintegy 10—22 millió hektoliter. Összeségében tehát a buza- és rozstermés körülbelül 140—145 millió hektoliterrel gyengébben sikerült, mint a múlt évi termés s a buza- és rozshiány legalább is 40 millió hektoliter — az 1894—95. évben mutatkozó buza- és rozzfelesleggel = 130—140 millió hektoliterrel szemben.

Ilyen gyenge buza- és rozstermés tehát régen nem volt már a világon.

Államok	Búza 1895-ben				1894. évi forgalom	Egy évi szükséglet	Mutatkozók 1895/6-ra
	terület hektárokbán	átlagtermés hektáronként hektoliter	összes termés millió métermázsza	millió métermázsza	millió métermázsza	millió métermázsza	
4) Bevétel által egészítik ki szükségletüket a következő államok: hiány							
Nagy-Britannia	720.000	22:50	12 70	51:70	62 0	50:30	
Franciaország	6,817 974	15:58	81:82	12:80	95:4	11:55	
Németország	1,950 000	18:71	28 00	12 10	40:0	11:00	
Ausztria	1,000.000	16 00	12:32	12:10	25 0	9 20	
Olaszország	4,400 000	9 02	31 00	4 87	38 0	7 70	
Németalföld	58.000	21 07	0 96	6:56	7:07	6 93	
Svájc	—	—	1 50	3:80	5 02	3:75	
Belgium	270.000	27 90	5 80	9 00	11 5	5 00	
Dánia	—	—	1:35	0:90	2:3	0 60	
Svédország és Norvégia	—	—	1:35	0 60	6 0	1:72	
Spanyolország	—	—	23:20	4:26	23 0	4:25	
Portugália	—	—	1 93	1:50	3 5	1:55	
Görögország	—	—	0 79	1:80	2:6	1 30	
Összesen	—	—	202:72	121:93	324:2	114:55	

Államok	Buza 1895-ben				1894. évi forgalom	Egy évi szűkséglet	Mutatkozók 1895. 6-ra
	terület hektárookban	átlagtermés hektáronként hektoliter	összes termés millió métermáza	millió métermáza	millió métermáza	millió métermáza	millió métermáza
<i>B) Kivételre is termelő államok: főleg</i>							
Oroszország, Kaukázus és Szibéria	15,000.000	978	14.10	29 91	83.5	30.0	
Magyarország (Horvát és Szlavonországgal)	3,112.300	17 0	41.55	15.19	33.0	10.0	
Románia	1,200 000	183	17.10	7.50	7.0	10.0	
Bulgária és Kelet-Rumélia	1,430 000	12 95	14.20	2.81	7.8	4.0	
Szerbia	400.000	7 5	2.30	0.60	1.65	0.7	
Törökország (európai)	—	—	11.40	1.30	9.2	2.3	
Kis-Ázsia	—	—	19.00	1.50	16.0	3.42	
Kelet-India	10,400.000	8.30	62.78	6.08	60.0	3.42	
Az ész.-am. Egyesült-Államok	13,080.000	10 85	108 60	45 00	104 0	23 0	
Kanada	—	—	13.60	4.50	9.2	4.6	
<i>Dél-Amerika:</i>							
a) Argentína	—	—	16.34	12.00	3.8	*)	
b) Chile	—	—	4.94	2.50	2.3	*)	
Ausztrália	1,458 000	8 67	10 57	3.25	7.6	*)	
<i>Afrika:</i>							
a) Egyiptom	—	—	3 80	0.35	3 0	0.70	
b) Tunis	—	—	2 90	0.50	2 3	0.38	
c) Algír	1,250 000	5 0	4 94	0.80	4 0	**0.30	
d) Fokföld	—	—	1.00	0.40	0.76	**0.38	
Összesen	—	—	446.12	134.25	355.61	93.20	
Az exportra jutott mennyiség levonásával mutatkozik hiány összesen							21.35

*) Kivették már a felesleg 80—90%-át.

***) Nagyobb része a feleslegnek már exportba jutott.

— **A Löffler-féle egérölő bacillus** (*Bacillus typhimurium*) tenyésztéit a m. kir. állami bakterológiai intézet (Budapest, Rottenbiller-utca 23. sz.) egyelőre ingyen, illetőleg csak a szállítási költségek megtérítése ellenében küldi meg a gazdáknak. Megkeresések az intézet igazgatóságához czimzendők.

— **Halálozás.** Simay Lukács földbirtokos, Kolozsvármegye b. zottsági tagja, az Erdélyi Gazdasági Egylet alapító tagja f. hó 11-én élete 76. évében, Kolozsvárt elhunyt.

Erdélyrészi vásárok jegyzéke*

1895. decz. 15-től—1896. jan. 31-ig.

(NB. Ha valamely vásár ünnep- vagy vasárnapra esik, akkor a rákövetkező hétköznapon lesz megtartva. A napok a kirakó vásárok napját mutatják, a mely nap előtti 2—3 hétköznapon vannak a marhavásárok.)

Deczember 15—31-ig.

17. Berethalom, Gyulafehérvár,
Parajd.	22. Nagy-Ida.
18. Mező-Örményes.	23. Csik-Szt-György, Küküllő-
vár.
20. Alsó-Csernáton, Szilágy-
Somlyó, Vizakna.	24. Bánffy-Hunyad.
21. Székely-Udvarhely.	28. Nagy-Ajta.
	30. Abrudbánya, Algyógy.

Január 1—31-ig.

1. Mócs, Nagy-Bacson.	16. Szilágy-Nagyfalu.
2. Alparét, Egerhát, Kőrös-
bánya, Makfalva, Maros-
Csucs.	17. Maros-Vásárhely.
3. Kis-Apold, Somkerék.	18. Keresd, Korond, M.-Lápos,
Maros-Illye, M.-Örményes.
4. Szilágy-Cseh.	20. Buza, Magy.-Nagy-Sombor,
Vajda-Récse.
6. Kézdi-Vásárhely.	21. Kraszna.
7. Csik-Szépviz.	22. Kaál, Sz.-Udvarhely.
8. Csokmány.	23. Kendi-Lóna, Nagy-Almás.
9. Radnóth.	24. Mező-Méhes.
10. Kolozsvár.	25. Bánffy-Hunyad, Bereczk,
Csik-Kozmás, Gyalakuta,
N.-Enyed, Rozsnyó, Szász-
Keresztur, Szt.-Benedek.
11. Kő-Boldogfalva, Sz.-Ba-
nyicza.	27. Bátos, Erzsébetváros, Kür-
pöd, Sz.-Nagy-Goroszló.
13. Hadad, Kóhalom, Küküllő-
vár, Lupsa, Nagy-Szeben,
Oláh-Lápos.	28. Hódos, Mikeszásza.
14. Déva, Gernyeszeg, Sülelmed.	29. Szász-Sebes.
15. Szinye.	

— Az «Erdélyi Gazda» ez évi folyamához diszes bekötési táblák kaphatók Hantz György könyvkötőnél 40 krért, bekötéssel együtt 65 kr.

* Ezen rovatot jövő évben minden számunk hozni fogja és pedig minden 15-én megjelenő szám a következő egész hónap vásárait. (Szerk.)

Kiadó-tulajdonos:
Az „Erdélyi Gazdasági Egylet.”

Nyomatott Gámán J. örököse könyvnyomdájában Kolozsvárt.

— HIRDETÉSEK. —

Cs. és kir. szabad. „ADRIAI“ BIZTOSÍTÓ TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 34 millió forint.

A magyarországi igazgatóság intézője: br. Podmaniczky Frigyes.

E társulat, mely 56 éves fennállása óta 76 millió frtot fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett:

tűz- és robbanási- valamint jégokozta károk ellen,

továbbá az *emberek életére, halál és elérési*, valamint *kiházásitási* esetekre.

Erdélyrézsi vezérképviselőség Kolozsvárt:

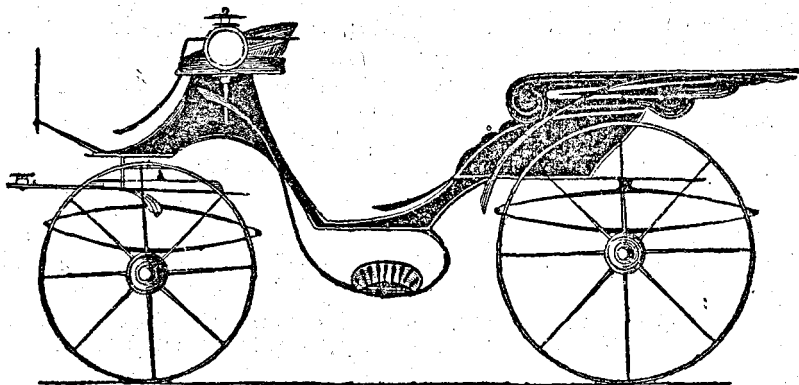
Szekula Ákos,
vezérfelügyelő.

Gr. Teleki László,
helyett. titkár

A berlini nemzetközi ipar-műkiállításon 1895-ben díszoklevéllel, arany keresztel és nagy éremmel lett kitüntetve.

Udvari András (kocsi-készítő)

Kolozsvárt, Hidfő-utca „Zöldfa“-vendéglő mellett.

Bátorkodom fölhívni a nagyérdemű közönség becses figyelmét üzletemre, hol készítek mindennemű **ruganyos fényüzésű kocsikat**; elvállalok **nyerges szatler** és **fényező munkákat** a legjutányosabb ár mellett.

Megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölök.

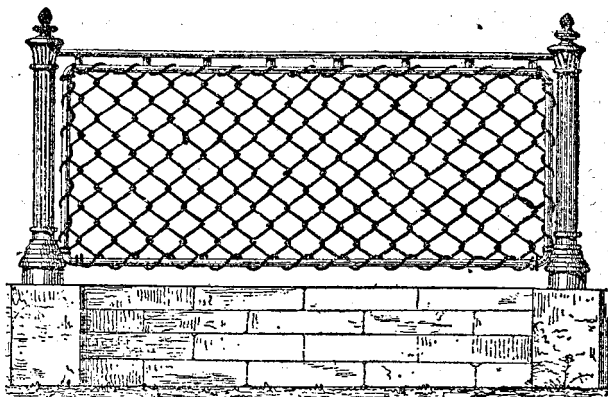
Raktáromon mindig nagy készletet tartok megtekintés végett s a nagyérdemű körönség rendelkezésére állok.

Nagybecsü partfogását kérve

tisztelettel

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonat és szitaáru gyára KOLOZSVÁRT,
Torda-utca, Nagy testvérek volt sarkó-raktárában.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez való **gépfonatait**; majorsági udvarok **fonattal való bevonását**; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamara ablakok **rostélyzatát**; **áthányó rosták** szén, kocsz, kavics, föld és porond válogatásához; **szikra fogók** cséplő- és egyéb gépekhez.

Nemkülönbén zöldre festett **légy szövet szelelő-rosták**, **Backer-féle rosták** és egyébféle sasználatra **vas-, réz- és czinszövetek**, **sirkosarak** különféle mintákban; **Kruppa sodrony szegélyzetek** különféle mintákban, fa-keretbe foglalt **rosták, sziták** különféle czelokra. igen erősen készittetnek és gyári árak szerint számittatnak.

Aczél tüskés sodrony kertek, delelők stb. bevonásához jutányos árért fel is huzatik.

Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók.

A nagyérdemű helyi és vidéki közönség becses pártfogását kérve
teljes tisztelettel:

LÉBER GYULA.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősége. Kolozsvárt.

Alaptőkéje 25 millió arany forint.

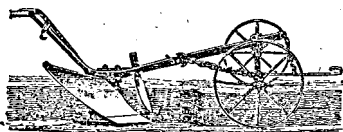
Elnöke Széll Kálmán, Magyarország volt pénzügyminisztere.

4 és $4\frac{1}{2}$ százalékos jelzálogkölcsonöket nyujt földbirtokra 50 évi törlesztés mellett, 5 és 5.40%, nagyobb városokban fekvő házakra 40 és 36 évi törlesztés 5.40 és 6% annuitás mellett. – Elad 4 és $4\frac{1}{2}$ százalékos zálogleveleket, 3° -os nyereséymkötvényeket.

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. (Rhédey-ház. I. em.)

Bächer Rudolf es. és kir. szab. ekegyáros.

Budapesten, Váci-körut 78. szám.

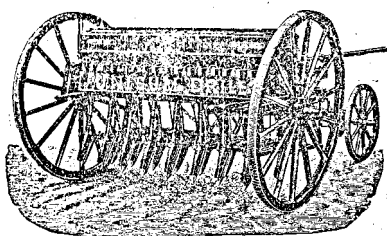
Egyedüli gyárosa a legujabb „keményített páncél-aczél“-kormány lapos aczél-ekéknek. *Megpróbálás* végett készséggel kiüldök kéimből.

4-7

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

MELICHÁR FERENCZ

CS. ÉS KIR. SZAB. KIZÁRÓLAGOS VETŐGÉPGYÁROS.

BUDAPEST,

váci-körut 78. szám.

Az „UNICUM“ vetőgép az egyedüli és legjobb vetőgép, mely hegyes és sík talajon egyaránt tökéletesen dolgozik. — Számos elismerő nyilatkozat. — Az osztrák-magyar birodalom legnagyobb vetőgép-rak-tára. — Evi gyártás 2500 vetőgép. — Árjegyzékek bérmentve küldetnek.

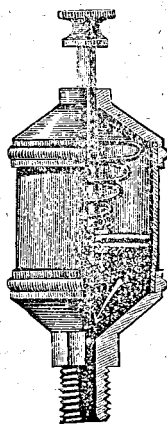
4-7

Önműködő

kenő-szelenczék

Tovotte-zsirral.

Minden gépnél
alkalmazható.

80%

olajmegtakarítás
olajjal szemben.

Gőzcséplőgépeknél
nagyon előnyösnek
bizonyult.

Ajánlunk kísérleti mintákat; meg nem felelőt visszafogadunk.
Bővebb leírást és árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

KANN és HELLER.

BUDAPEST,

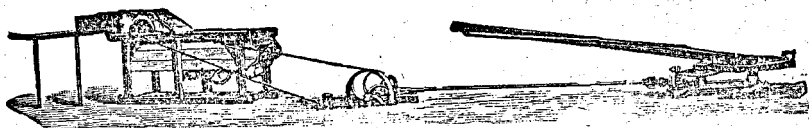
Váci-körut 62. szám.

KÜHNE E.

gazdasági gépgyára Mosonban.

(Alakult 1856. évben.)

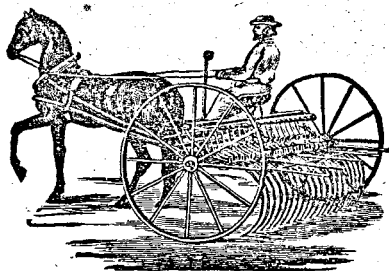
Főraktár: Budapest, Váci körut 57a. sz. saját házban.

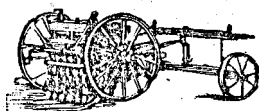
Ajánlja a beállott idényre: mivelő eszközeit, lókapákat, töltögetőit új répagyomláló lókapáit.

Amerikai rendszerű Hollingsworth-, Heureka- és kedvező-szénagereblyék.

2 és 4 lóerejű járgányos cséplő-készletek, szintén tisztítószerezzettel is, rosták, konkolyozók, nagy készletben vannak raktáron.

Hungária-, Jubileum- és Mosoni Drill, legjobb sorvetőgép hegyes vidékre, és minden más gazdasági gépek mindég készletben.

MONTANIA.

A jelenkor legjobb sorvető gépe, úgy lapályos, mint hegyes vidékre; továbbá **Hungaria, Patria** és **kézi szórva-vetőgépek**; ekék, rosták, amerikai szénaforgatók, trieurek, valamint az összes gépek és eszközök a mezőgazdaság részére leg-olesőbban kaphatók

Müller és Weisz cégnél

BUDAPESTEN, Váci-körut 76.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, Alkotmány-utca 31.

A szövetséget célja: I. Olcsó közvetítés gazdas. felszerelési és fogyasztási cikkek beszerzésénél. II. Mezőgazd. termények legelőnyösebb értékesítése. III. Hitelnyújtás a tagok részére.

Üzleti berendezés. Sürgőnczim: Mezőgazdák, Budapest. — Hiv. óra 1/29 —1-ig és 2—5-ig. — Áruraktár czime: M. A. V. nyugoti pályaudvarán levő közraktár-vállalat XX. számú raktár.

Bizomány-osztály. Hadseregellátás. Gabonaeladás. Erőtakarmányok vétele. Fedezeti tőzsdei kötések.

Áru-osztály. Összes gazdasági cikkek a legkiválóbb minőségben. Építkezési anyagok. Gazdasági vasneműek. Gyapju és hizott marha bizományi értékesítése.

Vetőmag-osztály. Mindennemű vetőmagvak megvétele és eladása. Eredeti külföldi magok. Heremagok béróstálva.

Gazdasági gép-osztály. M. kir. álamvas. gépgyára mezőgazdasági gépeinek szövetségi képviselősege.

Adriance Platt & Co. new-yorki kasszáló, marokrakó és kéveköto gépeinek kizárólagos képviselote.

V. Vermorel-féle Éclair-permetező kizárólagos képviselote.

Csonka-Bánki-féle petroleummotorok mezőgazd. képviselote.

Mindennemű kipróbált solid kivitelű gazdasági gép jutányos beszerése.

Gazdasági géptelemek, malmok. takarmányos és tejes kamarák berendezése.

A szövetséget alapszabályait és hetenkint egyszer megjelenő „Üzleti Értesítő“-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi. 4—6

MC. CORMICK ARATÓGÉPEK

a világon a legjobbak.

Kévekötovel vagy a nélkül, továbbá **Mc. Cormick fűkasszalók**, eredeti amerikai **fűgereblyék** és **fűforgatók** kaphatók legjutányosabban

MÜLLER és WEISZNÁL
BUDAPESTEN, Váci-körút 76.

KISS ERNŐ vaskereskedő Kolozsvárt.

Ajánlja dúsan felszerelt

vas- és gazdasági eszközök raktárát.

